

HRVATSKI glasnik

Godina XIX, broj 13

26. ožujka 2009.

cijena 100 Ft

Foto: Ákos Kollár

U Osnovnoj školi, gimnaziji i učeničkom domu Miroslava Krleže u Pečuhu, od 16. do 20. ožujka priređena je tradicionalna godišnja priredba u trajanju od pet dana, s raznovrsnim sadržajima, obilježeni su Dani hrvatskoga jezika. Dramska sekcija premijerno je u sklopu Dana izvela dramu Dubravka Mihanovića "Pingvini". Na slici prva starica s klupe u parku, Anna Rittgasser, druga starica s klupe u parku, Ildikó Juhász, glasovima učenika i nastavnika te gostiju koji su vidjeli predstavu proglašena najboljom glumicom predstave.

Komentar

Obilježavati, slaviti zajedno

Kako reče jedan od čelnih ljudi Hrvata u Mađarskoj, nikada nije bilo više hrvatskih priredaba nego lani. S time će se složiti i mnogi drugi koji privatno ili po dužnosti redovito obilaze naše hrvatske priredbe. Dodali bismo kako priredaba ima toliko da se katkad jedva može i pratiti sve ono što se događa oko nas.

Najčešće se prigodnim kulturnim programima slave događaji od mjesnog značaja, blagdani, prisjeća se raznih obljetnica, događaja iz života mjesne zajednice, spominju se istaknuti ljudi, ili se zajednica okuplja «samo» na prelima, sijelima, odnosno naprosto zato što je stiglo proljeće.

Dakle priredaba diljem svih hrvatskih regija u Mađarskoj, po svim našim naseljima ima znatno više nego ikad, ali one najčešće i ponajprije imaju samo strogo mjesni karakter ili možda malo šire, regionalno, županijsko značenje. Prema tome krasi ih obilježavanje i njegovanje mjesnih i regionalnih tradicija, običaja, narječja i mjesnih govora, što je posve u redu, dapače, vrlo pohvalno i važno za opstanak naše zajednice. Međutim ne mogu se oteti dojmu da gotovo ništa od toga nemamo na državnoj razini, na razini svih Hrvata u Mađarskoj. Kao da nemamo ništa zajedničkoga, ili možda nas drugi ne zanimaju!?

Dojmljivo je vidjeti primjerice mađarske zajednice izvan granica, kako se okupljaju i slave oko nekih mađarskih nacionalnih praznika, i na središnjim svečanostima i u najmanjim mjestima. Možda bismo nešto mogli naučiti od njih.

Hrvati u Srbiji primjerice imaju svoje nacionalne blagdane, blagdan Svetog Josipa 19. ožujka, rođendan biskupa Ivana Antunovića 19. lipnja, rođendan bana Josipa Jelačića 16. listopada i dan utemeljenja Hrvatskoga nacionalnog vijeća u Srbiji 15. prosinca.

Uza sve regionalne posebnosti koje uistinu čine naše jedinstveno bogatstvo, bilo bi potrebno slaviti i nešto svima nama zajedničko, nešto što nas povezuje od Bačke do Gradišća. Možda nije dovoljan samo Dan Hrvata u Mađarskoj, ili nije dostatan u obliku kako se on organizira. Nije sigurno ni da se to možda čini samo jednom središnjom priredbom, pogotovo ne okupljanjem određenoga broja uzvanika, a isključivanjem svih onih drugih kojih bi se upravo najviše ticala ovakva stvar, nego, naprotiv, obilježavanjem događaja koji bi se slavio centralno, ali i po najmanjim mjestima. Može to biti kao i dosada, u povodu obilježavanja utemeljenja samostalne krovne organizacije Saveza Hrvata u Mađarskoj, ali znatno pristupačnije za naše ljude. Da slave svi zajedno, a ne samo «izabrani», ali da jednako tako budu i svjesni onoga što i zašto slave.

Korizmeno je vrijeme, diljem hrvatskih regija vjernici se pripremaju za Uskrs. Okupljajmo se na misama na hrvatskom jeziku u što većem broju, pokažimo da nam je stalo do vjere, ali i do svojih nacionalnih posebnosti, do svoga materinskog jezika, do vlastite samobitnosti. Ne budimo Hrvati samo na papiru, bez jezika i čvrstog osjećaja o pripadnosti hrvatskome narodu, nego svjesni pripadnici hrvatske zajednice u Mađarskoj koji će se boriti za svoje, njegovati svoje tradicije, jezik i običaje, i biti ponosni na svoje korijene i posebnosti.

S. B.

„Glasnikov tjedan“

Dogodio se astronomski početak proljeća. Računanje astronomskih početaka godišnjih doba temelji se na položaju planeta. Kao i proljeće, i jesen nastupa u trenutku kada su Sunce i Zemlja u takvom položaju da jednako traju noć i dan. Mi smo u proljeću zasada još uvijek neugodnih i hladnih vjetrova, jutara i večeri, ali nas na nje-

govu nazočnost upućuju rascvate ljubice po našim zapuštenim poljima uz debela stabala i u šumama. Naravno, tu je i prevruća politička klima, koja se užarila neočekivanom ostavkom premijera Gyurcsány. Naime on je u subotu najavio, a u nedjelju na kongresu Socijalističke stranke, koja ga je ponovno potvrdila s 85% glasova nazočnih delegata za predsjednika stranke, dao ostavku. Obrazlažući ostavku, Gyurcsány je istaknuo kako je Mađarskoj potrebna nova vlada s novim premijerom koja će znati naći odgovor na gospodarski slom pred kojim se nalazi država, koju je globalna recesija iznimno teško pogodila. Gyurcsány je davno izgubio povjerenje građana, njegova popularnost je na najnižoj mogućoj razini, a ne može, već godinama, uspostaviti potrebni konsenzus u društvu i u politici. Nema ni partnera kada se radi o nacionalnim ciljevima u jakoj parlamentarnoj oporbi, a sve manje povjerenja dobiva i iz međunarodne zajednice koja teško otvara svoje sefove pomoći. Gyurcsány se sada, dajući ostavku, poziva na potrebu širega društvenog konsenzusa kada je u pitanju rješavanje krize, nadajući se da je u njegovu postizanju jedina prepreka upravo on sam.

U izjavama za tisak Ferenc Gyurcsány naglašava kako se nada da će nova vlada naći izlaz iz gospodarske krize i ublažiti socijalne napetosti, što nije uspjelo njemu ni njegovoj vladi. Sve to naglašava Gyurcsány uoči izbora za europski parlament, pokušavajući spasiti što se još spasiti daje. U tome svjetlu pregovarat će i sa Savezom slobodnih demokrata i s Mađarskim demokratskim forumom, ali i sa Strankom mladih demokrata da bi se novoj vladi osigurala potrebna stabilna

većina. Jedino stroga proračunska politika i gospodarske mjere mogu donijeti ravnotežu, naglašava na odlasku Gyurcsány. Do izbora novoga premijera i vlade sadašnja vlada obavlja sve državne zadaće, za nadati se kako će najprije u roku od dva tjedna biti moguće govoriti o mogućem novom premijeru i novoj vladi.

Odavno je počela kriza, osobna premijera Gyurcsány i njegove stranke, od kobnoga govora koji je procurio u javnost, do jakih trzavica s koalicijskim partnerom... Gyurcsány, kažu analitičari, povukao se u zadnji čas, želeći jačati svoje pozicije i sačuvati ih unutar stranke, što i naglašava rečenicom „ne želim otići, ne želim se predati, političar sam i to ću ostati“. Sedam-osam godina vladanja dugo je razdoblje u kojem se doista imalo prilike pokazati znanje i umijeće izlaza iz stanja u kojem se danas nalazi mađarsko društvo, koje sve više zapada u potištenost i ne vidi se izlaz iz duboke, političke, društvene, gospodarske i socijalne krize. Jedini imperativ politike postaje ostati na vlasti ili doći na vlast, a polako to postaje i norma ponašanja u društvu. Osobu novoga premijera Socijalistička stranka trebala bi potvrditi na svom izvanrednom kongresu 5. travnja, a potom bi se u Parlamentu potaklo „konstruktivno izglasavanje nepovjerenja“ sadašnjoj vladi. Najmanje jedna petina zastupnika predložila bi glasovanje o povjerenju, bit će odabran novi kandidat za predsjednika vlade, a onda će parlament glasovati o smjenjivanju staroga i imenovanju novoga premijera, o tome bi trebao odlučiti parlament 14. travnja. Stranka mladih demokrata želi prijevremene izbore, za što sada postoje male mogućnosti jer bi im prijevremeni izbori, kako donose ispitivanja javnoga mnijenja, osigurali veliku većinu. Za takav scenarij postoje tek teoretske mogućnosti, naglašavaju politički analitičari lijeve orijentacije, a i sam Gyurcsány u svojim izjavama isključuje mogućnost prijevremenih izbora.

Branka Pavić Blažetin

PEČUH – Ponuda pedagoške službe. Odlukom Skupštine Hrvatske državne samouprave 28. veljače u Budimpešti, kojom je izrazila suglasnost da Hrvatski vrtić, osnovna škola i učenički dom Miroslava Krleža obavlja pedagoško uslužno djelovanje i daje moralnu potporu za obavljanje pedagoških usluga, na internetskoj stranici www.horvatok.hu možete naći odgovarajuće ponude i uzorak molbe za ovu uslužnu djelatnost.

Aktualno

Potrebno je usuglasiti projekte

Članovi Mješovitog odbora Međimurske županije s pomurskim Hrvatima na posljednjoj sjednici potakli su sastanak u svezi s IPA-programom EU za prekograničnu suradnju Mađarska–Hrvatska, stoga su se sastali 13. ožujka u Čakovcu s predstavnicima Regionalne razvojne agencije Međimurske županije i iznijeli svoje zamisli glede zajedničkih projekata.

Ravnatelj razvojne agencije Matija Derk pozdravio je nazočne, među njima predsjednika Mješovitog odbora Marijana Vargu i istaknuo važnost usklađivanja programa u velikim projektima. Uspješnost natječaja ovisi i o tome kako veliko područje oni obuhvaćaju i koliko je korisno za ljude obju strana. G. Derk je predstavio područje rada REDEA-e, koje obuhvaća poduzetništvo, poljoprivredu i seoski razvoj, investicijsku klimu i EU fondove u Međimurskoj županiji. Cilj je organizacije pomoći u podizanju konkurentnosti kroz usluge poslovnog planiranja i dati informacije o izvorima financiranja. Agencija organizira i odgojne programe u skladu s potrebama različitih industrijskih sektora.

Sudionici su zaredom iznijeli svoje zamisli, želje i ciljeve u čijem bi ostvarivanju zatražili pomoć od agencije, možda i na taj način da se manji programi stavljaju u njihov veći projekt.

Stjepan Tišler, predsjednik Udruženja za unapređivanje ruralnog područja Pomurja, istaknuo je važnost mosta kod Kotoribe i Kerestura, što je od izrazite važnosti za razvijanje donjeg Međimurja i Pomurja. To bi svaka strana trebala staviti u prioritetne projekte. Tome se pridružila i načelnica Općine Kotoribe ističući da za ceste poveznice potporu će dati država. Mlinarački načelnik Stjepan Vuk spomenuo je sastanak u Virovitici, gdje se već govorilo o turističkom projektu u koji bi se trebalo uključiti. Dao je konkretne zamisli za projekte. Nastavili bi projekt Inno-Mura, izobrazba projekt-menadžera, u okviru vodenog turizma željeli bi organizirati poduku i utemeljenje službe za spašavanje u vodi, a u turističke svrhe bi trebalo objaviti dvojezično izdanje sa svim turističkim znamenitostima, uslugama i odredištima.

Predstavnici međimurskih općina složili

su se u tome da bi trebali izraditi zajednički turistički projekt u kojem bi svako naselje imalo svoje interese s raznim odredištima, primjerice čipkarstvo, mlin, ispiranje zlata, šport itd. Josip Lepen, načelnik naselja Podturna, spomenuo je izgradnju mosta kod Podturna i Kralevca (Kerkaszentkirály), no to je nešto problematičnije jer se radi o području tromeđe i obuhvaća tri zemlje, na tom području je predviđena izgradnja triju mlinova.

Đuro Blažeka, dekan Filozofskog fakulteta u Čakovcu, spomenuo je jezično blago Međimurja i važnost očuvanja iskonskog narječja, stoga smatra da bi dobro bilo izraditi gramatiku kajkavštine. Gradovi Prelog i Letinja žele zajednički projekt u povezivanju biciklističke staze. Margita Mirić, ravnateljica osnovne škole u Draškovcu, i Anica Kovač, ravnateljica keresturske osnovne škole, dogovorile su se da će sazvati ravnatelje pomurskih i donjomeđimurskih škola i dogovoriti se o zajedničkom projektu u koji će biti uključene sve škole koje surađuju. Prema zamislama draškovečke ravnateljice, njihova bi ustanova djelovala kao tzv. infocentar među školama s obje strane Mure. Spomenula je da na županijske stručne skupove valja pozvati i nastavnike iz Pomurja.

Ladislav Gujaš, predsjednik Društva Horvata kre Mure, izvijestio je nazočne o tome da regionalna organizacija glede europskih projekata usredotočila bi se na kulturne programe i pisala projekt za zajednička kulturna događanja, festivale, tamburaške, plesne i druge susrete. Na susretu se saznalo da natječaje treba pisati na engleskom jeziku, a mađarska će strana morati imati 5%, a hrvatska 15% svog udjela. Djelatnici razvojne agencije zapisivali su ideje i razmotrit će mogućnosti za natječaje, a zatim će sastanak sazvati ponovno.

beta

SANTOVO – Potpora udrugama i ustanovama. S prihodima i potrošcima od 240 milijuna 112 tisuća forinta, na posljednjoj sjednici seoskog vijeća jednoglasno je prihvaćen proračun seoske samouprave za 2009. godinu. Prema ugovoru s Hrvatskom državnom samoupravom za podupiranje Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma, osigurano je 13 milijuna 874 tisuće forinta. Manjinskim samoupravama, među njima i hrvatskoj, kao i posljednjih nekoliko godina, i ove je dodijeljena godišnja potpora za djelovanje u iznosu od sto tisuća forinta. Već nekoliko godina civilnim, sportskim, kulturnim i inim udrugama za godišnje djelovanje okvirno se daje dva milijuna forinta. Ove je godine podijeljeno čak deset tisuća više, i to najviše rukometnome klubu «Bačka» 750, zatim nogometnome klubu 600, konjičkome društvu 150, kulturno-umjetničkome društvu «Veseli Santovčani» 370, društvu vrtlara 20, društvu umirovljenika 50, kartaškome društvu 20, Državnoj udruzi šokačkih Hrvata 20, ribičkome društvu 20 i društvu ograničenih u kretanju deset tisuća forinta.

S. B.

BUDIMPEŠTA – Stručno tajništvo odgovorno za manjinsku i nacionalnu politiku Ureda predsjednika Vlade objavilo je priopćenje o potporama iz državnog proračuna za 2009. godinu koje se tiču nacionalnih i etničkih manjina.

Stručno tajništvo želi podupirati jačanje i proširivanje institucionalnog sustava koji se veže za kulturnu autonomiju manjina. Potpora služi za djelovanje, razvijanje kulturnih, obrazovno-odgojnih i znanstvenih ustanova koje su manjinske samouprave samostalno ili zajedno s drugim udrugama utemeljile, ili preuzele na održavanje. Potpora se može tražiti putem pojedinačne molbe. Izjava o mogućnostima potpore dostupna je na web-stranici stručnog tajništva (www.nek.gov.hu). Opširnije informacije na telefonu 06-1/441-2211. Stručno tajništvo oglasilo je i natječaj za koordinacijsku i intervencijsku potporu manjinama. Okvirni iznos namijenjen je u prvom redu za otklanjanje problema u funkcioniranju manjinskih neprofitnih udruga, ustanova i manjinskih samouprava, nastalih izvan svoje krivnje. Uz posebno obrazloženje potpora se može dati i za s manjinsko-političkog gledišta istaknute priredbe, projekte, te za djelomičnu potporu projekata koji se iz drugih izvora ne mogu financirati.

Natječaje za manjinsku koordinacijsku i intervencijsku potporu mogu predati manjinske obrazovne, kulturne i znanstvene ustanove, manjinske samouprave, manjinske civilne udruge, samouprave, ustanove, zaklade, javne zaklade, građanska društva, neprofitne udruge i crkvene udruge koje obavljaju manjinske zadaće. Potrebna dokumentacija za natječaj dostupna je na web-stranici Stručnog tajništva.

S obzirom na postojeći fond, molbe i natječaji mogu se predati stalno, ali najkasnije do 1. studenoga 2009. godine na adresu Ureda premijera, 1357. Budimpešta, poštanski pretinac 2.

PETROVO SELO – Zadnje nedilje u marcijušu pri zadnjem vjerskom spravišću u korizmu i u ljetu Sv. Pavla, kojega je prvi put organizirala mjesna farska općina, od 14.30 uri će sambotelški biskup dr. András Veres gostovati u petrovskoj kapeli Sv. Štefana. U svojem predavanju govorit će o odnosu države i Crikve.

SAMBOTEL – Hrvatska manjinska samouprava grada Sambotela srdačno Vas poziva na novu predstavu petrovskog Igrokazačkoga društva 3. aprila, petak uvečer, u Kisfaludyevu ulicu 1. „Dragi rođjaki” nastupaju početo od 19 uri.

Javna zaklada raspisala natječaj za manjinske listove

DARANJ – Hrvatska samouprava toga podravskog naselja uputila je poziv Đuri Frankoviću da im 27. ožujka održi znanstveno predavanje o prošlosti i folklornoj baštini hrvatskog i mađarskog življa. Na tim prostorima od starih vremena svjedoci smo suživota Hrvata i Mađara, a u novije vrijeme i Roma. U unutrašnjosti Šomodana nekoć su bila brojna hrvatska naselja čiji su žitelji nastanjeni mahom iz Podravine u Hrvatskoj, a neki su se doselili za vrijeme osmanlijske vladavine iz Slavonije i Bosne, među njima znatno je bilo djelovanje hrvatskih isusovaca i franjevac, te svjetovnih svećenika. Hrvatski svećenici djeluju na tim prostorima sve do 1777. godine kada ih je protjerao vesprimski biskup Mihály Padányi. Zanimljivo je da su ta sela svoje urbare od kraljice Marije Terezije dobila na hrvatskom jeziku, a stariji još uvijek govore svoj jezik. *D. F.*

BUDIMPEŠTA – Povodom Godine kreativnosti i inovacije, Europska komisija 2009. godine istaknuta pozornost posvećuje mladeži naglašujući ulogu obrazovnog sustava u razvijanju „mekanih kompetencija“, što će reći snošljivosti, razumijevanja drugih kultura – što je podjednako važno za kreativnost. Polazeći od toga, Mađarski prosvjetni zavod i lektorat za likovnu umjetnost (MMIKL) u okviru svojih narodnosnih stručnih zadaća organizira radionicu, razgovore o aktualnom položaju omladinskih narodnosnih udruga u Mađarskoj. Razgovori će se prirediti 8. travnja 2009. godine u Budimpešti s početkom u 10 sati u sjedištu Mađarskoga prosvjetnog zavoda, 1011 Budimpešta, Corvinov trg 8, Budimski Vigadó.

Razgovori će se usredotočiti na ove tematske krugove: predstavljanje djelatnosti omladinskih narodnosnih udruga, uloga narodnosne mladeži u narodnosnom kulturnom životu, slika budućnosti – ograničenja i mogućnosti, pitanje podmlatka. Predavanjima će uslijediti stručna rasprava i dogovor. Cilj nam je pomaganje djelotvornijeg rada omladinskih narodnosnih udruga, poticaj mladeži na bolju organiziranost, podupiranje njihovih inicijativa, razmjena iskustava... Na razgovore su pozvani čelnici omladinskih narodnosnih udruga – obavijestila nas je, uz ostalo, u pismu Marija Lukač, voditeljica Odjela za narodnosne kulturne programe.

Kako saznajemo, poziv je dostavljen narodnosnim udrugama i glasilima. Namjeravate li sudjelovati razgovorima, možete se prijaviti na adresu www.halaszk@mmikl.hu ili na telefonu: 1/225-6043, odnosno na faksu: 1/ 225-6041, 06-30/738-7766, 06-70/459 3225.

Prošloga tjedna, točnije 12. ožujka, Javna zaklada za nacionalne i etničke manjine raspisala je natječaj za financiranje državnih manjinskih listova za razdoblje od 1. ožujka do 31. prosinca 2009. godine, dakle za razdoblje u trajanju od deset mjeseci. Na svojoj sjednici održanoj 12. ožujka Zakladin Kuratorij, u kojem je hrvatski kurator Mišo Hepp, predsjednik HDS-a, odlučio je kako će se raspodijeliti 200 milijuna forinti za potrebe državnih manjinskih listova (prošle godine potporu je dobilo devetnaest državnih listova: šest tjednika, jedan dvotjednik, šest mjesečnika, četiri dvomjesečnika, dva tromjesečnika) trinaest zakonom priznatih etničkih i nacionalnih manjina u Mađarskoj. Financiranje manjinskoga tiska, koje je već godinama neriješeno pitanje, bila je i tema konzultacija koju su predstavnici kuratorija, točnije Odbor za tisak Kuratorija Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine, održali s glavnim urednicima i vlasnicima/izdavačima državnih manjinskih listova u veljači. Tada su urednici zahtijevali da se to pitanje konačno riješi, ali je očito da i svota koja je ove godine namijenjena financiranju manjinskih listova ne znači pomak naprijed. Dapače, država se poziva kako je i inače svota namijenjena djelovanju Zaklade u 2009. godini znatno smanjena, te je time i smanjena potpora projektima koji se ostvaruju kroz Zakladine natječaje. Nažalost i neriješeno pitanje financiranja manjinskoga tiska već dugi niz godina dio je Zakladina proračuna. Zanimljivo je kako se ovom problematikom uopće ne bavi ni medijski prostor većinskoga naroda ni medijski prostor manjinskih zajednica.

Grubo govoreći, gledajući na podjelu iz prošle godine, manjinski tisak, devetnaest manjinskih državnih listova, listovi nacionalnih manjina i romski listovi, za deset mjeseci izlaženja u 2009. godini dobit će tridesetak posto manje sredstava nego lani. S druge strane već smo u ožujku, u kojem također uzlaze manjinski listovi, bez proračunskoga

pokrića, što je osobito problem kod manjinskih tjednika šest nacionalnih manjinskih zajednica, Nijemaca, Slovaka, Hrvata, Rumunja, Srba i Slovenaca (nešto je lakše onima koji imaju stalnu godišnju potporu iz proračunskih sredstava matične domovine), koji čekaju odluku Kuratorija o proračunu s kojim će moći raditi u 2009. godini.

Toliko zbrke oko provedbe prava manjina na javne pisane medije, koje garantiraju temeljni državni zakoni i međunarodno prihvaćeni akti, nema nigdje koliko kod manjinskih listova. Čardak ni na nebu ni na zemlji! Umallo jedno cijelo desetljeće do prošle godine potpora je stagnirala oko istoga iznosa, prošle godine, ne svi, dobili su povećanu potporu, kako bi se ove godine pozivajući se na smanjena sredstva u Javnoj zakladi potpora rapidno smanjila. Već godinama politika ne želi, a ni manjinske zajednice riješiti neriješeno pitanje.

Manjinski tisak treba izdvojiti iz Zaklade i osigurati mu život i obavljanje funkcije koju treba da ima: ostvarivanje prava manjina na javni pisani medij, izvan bilo čijih utjecaja, a pogotovo utjecaja dnevne politike. Žalosno je ako kuratori koji su iz redova manjinskih zajednica ne vide prioritete prilikom podjele i raspodjele toga malog Zakladina fonda. Ako treba, onda svih 456 milijuna neka je namijenjeno manjinskom tisku, država neka nađe dodatna sredstva, i neka osigura provedbu «zagarantiranih» manjinskih prava.

Valjda jedan seoski dan ili neka druga manifestacija s dodijeljenom potporom od 50 tisuća forinti ne može biti alibi za smanjenje proračuna «institucija» što su manjinski tjednici već šezdesetak godina.

Ako oni nisu karika bez koje se ne može u lancu očuvanja nacionalnog identiteta i čuvanja jezika i pisma, onda je doista vrag odnio šalu, a o strategiji opstojnosti manjinskih zajednica možemo samo teoretski razmišljati jer u praksi potkopavamo temelje opstanka. *bpb*

Naš svijet – izdavači romskih listova traže pomoć od Pétera Kissa

Mogu prestati izlaziti svi romski listovi ako se – unatoč praksi prethodnih godina – ne dobije godišnja potpora.

Protiv Vladine politike, kojom se krše prava nacionalnih manjina, zajedničkim su priopćenjem prosvjedovali izdavači i odgovorni urednici pet romskih listova i tražili

pomoć od Pétera Kissa, ministra Ureda premijera Republike Mađarske.

Kao moguću opasnost koja bi mogla dovesti do ukinuća listova, Angéla Sárközi, odgovorna urednica lista Világunk (Naš svijet), koji izlazi mjesečno u pet tisuća primjeraka, vidi u tome što je Javna zaklada

za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj, koja je u prethodnim godinama do donošenja odluke o dodjeli sredstava za izdavanje listova unaprijed financirala troškove, ove je godine izjavila da će novčanu potporu isplatiti tek nakon odluke Kuratorija, potkraj travnja. Dodala je kako se svake godine na natječaj prijavljuju isti listovi, dobiju slične iznose kojima se pokrivaju uglavnom tiskarski troškovi. Napomenula je da novi listovi zbog pomanjkanja novčanih sredstava nisu osnovani; informacije za svoju zajednicu prenositi, gajiti romsku kulturu mogu samo postojeći listovi.

U nimalo boljem položaju su i ostali manjinski listovi, stoga odgovorna urednica lista Világunk smatra da do svibnja, kada bi se potpora mogla isplatiti, mjesečna naklada neće se moći izdati, a time im se – pod izlikom da je izdavanje novina prekinuto – uskraćuje mogućnost da se sljedeće godine prijave na natječaj.

„Sadašnja praksa dovodi u veliku opasnost pravo Roma na samoodređenje u prenošenju informacija te može prouzročiti potpun prekid u prenošenju informacija između civilnih udruga, mjesnih manjinskih samouprava, Državne samouprave Roma, čitatelja i pretplatnika” – pišu u svojem zajedničkom priopćenju dostavljenom Ma-

đarskoj novinskoj agenciji MTI Flórián Farkas, izdavač romskog lista Lungo Drom, Jenő Zsigó, izdavač Amaro Droma, Erika Varga, izdavač Glinde, György Rostás-Farkas, izdavač Khetano Droma, te Angéla Sárközi, odgovorna urednica lista Világunk, i Károly Sárközi, član kuratorija Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj. Izdavači i odgovorni urednici romskih listova od Pétera Kissa, ministra Ureda premijera Republike Mađarske, traže da hitno poduzme korake kako bi se osigurao opstanak pet romskih listova.

Ferenc Gémesi, državni tajnik Ureda premijera Republike Mađarske, koji je odgovoran za promicanje državne i manjinske politike, reagirao je ovako: Vlada ne kani uskratiti potporu manjinskim listovima. Naglasio je kako su – u najkraćem mogućem roku – donijeli odluku o dodjeli potpore kako bi se što prije moglo doći do novčane pomoći. Dodao je kako se iznos namijenjen u tu svrhu nije smanjio u tolikoj mjeri kao u ostalim slučajevima. Rekao je da je Uredba ministra o isplati potpore stupila na snagu 14. veljače, isplata bi mogla započeti već početkom ožujka ako Javna zaklada već danas podnese zahtjev za novčanu pomoć.

Izvor: HVG.hu

Erika Németh
predsjednica
Kuratorija Zaklade za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj

Poštovana predsjednice!

Dolje potpisani glavni urednici nacionalnih tjednika obraćaju Vam se s molbom da podupirete našu inicijativu u svezi s promjenom mehanizma financiranja manjinskog tiska.

Domaći manjinski tjednici jesu polustoljetne stručne radionice koje obavljaju javnu uslužnu djelatnost.

Financiranje tih ustanova od postojanja Zaklade „MNEK” obavlja se preko Zaklade. S obzirom da okvirna svota koja stoji na raspolaganju Zakladi, već godinama se ne mijenja, dok doprinosi, troškovi režija, putovanja odnosno tiskanja rastu, uvjeti izdavanja listova postupno se pogoršavaju. Neodrživa je nesigurnost s kojom se ove ustanove iz godine u godinu moraju suočavati, i koja ugrožava ne samo razvoj nego i samo planiranje.

Smatramo neprihvatljivim da se posljednjih godina i potpora za održavanje nominalnih vrijednosti mogla ostvariti samo na štetu drugih područja potpomognutih od strane Zaklade.

Molimo gospođu predsjednicu da podupire našu inicijativu financiranja nacionalnih državnih listova, radi stabiliziranja i osiguravanja uvjeta funkcioniranja listova –

slično kao kod djelovanja ustanova državnih samouprava – u sustavu normative.

O našoj inicijativi izvješćujemo predsjednike državnih samouprava i molimo ih da zastupaju naše stavove, koji su prijeko potrebni radi donošenja političke odluke.

S poštovanjem i zahvalnošću

Éva Iova
Foiaia Romaneasca

Branka Blazsetin
Hrvatski glasnik

Erzsébet Racskó Hollerné
Ludové noviny

János Schuth
Neue Zeitung

Marianna Szukics
Porabje

Milán Sztepanov
Srpske narodne novine

Budimpešta, 17. veljače 2009.

„Baltičko-jadranska vertikala”

U organizaciji centra za razvoj civilnog društva u okviru Proljetnog sajma u Bjelovaru, 27. ožujka, 2009. bit će održan Okrugli stol pod nazivom „Baltičko-jadranska vertikala”. Svečano otvorenje tog sajma bit će 27. ožujka 2009. Nakon otvorenja uslijedit će obilazak sajma, a potom će sudionici Okrugloga stola u velikoj sajamskoj dvorani razgovarati na temu „Baltičko-jadranska vertikala”. Okruglom će stolu sudjelovati predstavnici zemalja srednje Europe koje se nalaze na vertikali, okomici, odnosno na 17. podnevniku (Poljska, Češka, Slovačka, Mađarska, Austrija, Hrvatska i Bosna i Hercegovina). Na kraju Okrugloga stola prikazat će se knjiga „Šopron – grad kulture i suradnje”, skupine hrvatskih i mađarskih autora, koja govori o tome gradu i hrvatskoj nacionalnoj manjini u Mađarskoj.

DEBRECIN – Ove se godine od 27. do 29. ožujka priređuje Regionalni sajam turizma. U sklopu sajma, koji je lani posjetilo više od deset tisuća posjetitelja, predstavlja se Turistička zajednica grada Biograda na moru, izvijestio nas je voditelj HTZ u Budimpešti Marin Skenderović dodavši kako će od 7. do 9. svibnja biti predstavljena Istra i Kvarneri na velikoj tržnici u Budimpešti.

BUDIMPEŠTA – Pozdrav proljeću naslov je programa Hrvatske manjinske samouprave Male Pešte koji se održava u subotu, 28. ožujka, u malopeštanskoj Kasini s početkom u 18. sati. Kako veli predsjednik Hrvatske samouprave XIX. okruga Đuro Zlatar, goste će zabavljati orkestar Bačka iz Gare.

GRADIŠĆE – Društvo Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj održat će generalnu sjednicu 27. marčijuša, petak, početo od 17 uri u undanskoj gostioni Koli. Na dnevnom redu je izvješćaj programa i financije minuloga ljeta, plani programov za dotično ljeto, modificiranje statuta DGHU-a, ter bit će govora i o novom statutu Saveza Hrvata u Mađarskoj.

BUDIMPEŠTA – U organizaciji Hrvatske manjinske samouprave XII. okruga, 4. travnja s početkom u 19 sati u Jókaijevu klubu (Budimpešta XII, Hollósi út 5) gostovat će Amatersko kazališno društvo Petrovoga Sela s predstavom Dragi rodjaki, autorice Hermine Standler.

PEČUH – „K drvu križa dolazim...” – pod tim će se imenom i ove godine okupiti Hrvati vjernici iz Pečuha i okolnih hrvatskih naselja na tradicionalnome križnom putu koji štiju na pečuškoj Kalvariji. U petak, 3. travnja, s početkom u 15 sati ondje će se moliti križni put na hrvatskom jeziku. Predvodit će ga velečasni Franjo Pavleković. Sve vjernike (iz Pečuha i okolice) organizatori rado očekuju.

MARTINCI – Kulturno društvo Martince 28. ožujka s početkom u 19 sati, u mjesnoj športskoj dvorani organizira kulturnu manifestaciju «S obje strane Drave». U programu sudjeluju KUD Pitomačanka iz Pitomače, KUD Seljačka sloga iz Špišić Bukovice, KUD Đeran iz Viljeva te KUUS iz Suhopolja. Nakon programa slijedi hrvatski bal gdje sviraju Orkestar Podravka iz Martinaca i Gašo band iz Virovitice, izjavljuje za Hrvatski glasnik uime organizatora Kristina Gregeš Pandur.

Susret bivših đaka na Trgu ruža u Budimpešti

Mole se svi oni đaci koji su učili u gimnaziji i učiteljskoj školi na Trgu ruža u Budimpešti, da svoj dolazak na susret 27. lipnja (juna) jave na telefonski broj Mande Bilišić u Pomazu: 06-26-715-250. Bivša gimnazijalka, rodom iz Tukulje, primila se organiziranja susreta bivših đaka škole koji su dolazili iz svih krajeva Mađarske, gdje žive Hrvati i Srbi. Bit će to zapravo prijateljsko druženje davno viđenih razrednih drugova i prijatelja, a koji će se okupiti u staroj zgradi bivše zajedničke škole. Dakako, oživit će se lijepe uspomenne i sjećanja na nezaboravne đacke dane, mile profesore i na one koji već više nisu među nama. Manda moli sve nas da joj dostavimo popis svih onih koji se žele odazvati susretu, pa se ja osobno nadam da će draga Manda ponovno uzeti u ruke svoju harmoniku i zapjevat ćemo skupa predivne pjesme koje smo uvijek bili i rado pjevali s profesorom Krunićem.

(Đ. Franković)

ZAGREB – U Matici hrvatskih iseljenika 2. travnja u 13 sati bit će održana tribina na kojoj će biti predstavljena Etnografija Hrvata u Mađarskoj (12. i 13. broj), te prvi i drugi broj dvojezičnog časopisa Horizont. Izdanja će predstaviti dr. Sanja Vulić, Vesna Kukavica i Naco Zelić, a na tribinu su dobili poziv urednik ovih serija Đuro Franković, izdavač Horizonta dr. Ivica Đurok i jezični lektor dr. Janja Prodan.

Svjetska financijska kriza i Mađarska

Vidi li se svjetlost na kraju tunela?

U posljednje vrijeme gotovo svakog čovjeka zanima gospodarska situacija u svijetu, osobito u Mađarskoj. Mediji su puni raznih ocjena, političari vode beskrajne diskusije, samo jedno nitko točno ne zna: kako dalje, koja je najbolja alternativa za njezino rješavanje.

Na drugoj strani pak građani postavljaju sebi pitanje, hoće li im ostati radno mjesto, hoće li im novac, plaće, uštedevine imati vrijednost, hoće ikada dobiti mirovinu, itd.

Kao u povijesti svakoja, i ova je kriza krenula iz jedne velike gospodarske sile, u ovom slučaju iz Amerike. Zahvaljujući nisko držanoj kamatnoj stopi središnje banke, ljudi su prekomjerno uzimali kredite i to pod hipotekom nekretnina. Kada se pak tržište nekretnina zasitilo, pa su cijene pale, onda su ti krediti redom propadali. Tako su najveće banke u SAD-u dospjele pod stečaj. Budući da je financijski sektor jedan od onih gospodarskih grana koja je najviše isprepletena globalizacijom, preko međubankarskog tržišta kriza je ubrzo stigla i u Europu. Vlada SAD-a, kao i vlade najrazvijenijih zapadnoeuropskih zemalja, s više stotina milijardi eura požurile su spasiti svoje banke.

Kriza banaka preko poskupljenih kredita, ili čak prestanka kreditiranja ubrzo je prešla i na ostale industrijske grane. Međunarodne financijske kuće su oduzele sredstva od svojih filijala, tako da tvrtke – unutar toga osobito mala i srednja poduzeća – nemaju dovoljno sredstava za financiranje svojih proizvodnih postupaka, obrtnih sredstava, da ni ne govorimo o većim investicijama koje su često potrebne za opstanak u tržišnom natjecanju, te u zemljama tranzicije i za ispunjavanje standarda Europske Unije, na primjer na polju zaštite okoliša.

Na drugoj strani pooštavanje kreditnih uvjeta i nedostatak financijskih sredstava dotaknuli su i stanovništvo, koje je rast životnog standarda u mnogim zemljama – a ovdje možemo istaknuti i Mađarsku – financiralo u velikoj mjeri iz financijskih i robnih kredita. Tako da se općenito smanjuje potražnja prema većini proizvoda i usluga, osobito prema onim dobrima koja imaju visoku dodatnu vrijednost i fleksibilnu potražnju. Zbog toga najveći pad obilježavaju industrija vozila i građevinarstvo, jer upravo vozila i stanovi su oni od kupnje kojih se ljudi najbrže odreknu u za vrijeme recesije, kao i to da su te stvari koje su bile dosada financirane u najvećem razmjeru iz kreditnih sredstava.

Tvrtkama nedostaju narudžbe, a kao odgovor trebaju preustrojiti svoj proizvodni postupak, smanjiti troškove, što ide zajedno s otpustom dijela radnika, koje ponovno dovodi na navedene učinke i tako se zatvara krug. Povećavanje nezaposlenosti jedna je od najtežih posljedica krize, koja se može učinkovito tretirati u prvom redu preko poticaja potražnje, osiguravanjem dodatnih, povoljnih

financijskih sredstava za investicije, te poboljšavanjem kompetitivnosti, ulaganjem u razvoj infrastrukture, smanjivanjem tereta, oporezivanja poduzetništva, itd. Najvažnije je formiranje dosljednog programa za oporavak, u izvedbi kojega postoji i povjerenje aktera gospodarstva.

Kriza je pogodila Mađarsku u izuzetno teškom položaju: visok nedostatak državnog proračuna, uskoro najniži rast gospodarstva u Srednjoj Europi, visoka vanjska zaduženost, visoko porezno opterećenje, iznimno visok razmjerni državne raspodjele zbog neučinkovitih državnih socijalnih sustava, čije se reforme zbog nedostatka čak i najmanjeg političkog konsenzusa već desetak godina odgađaju.

Pojavljivanjem krize mađarska nacionalna valuta, forinta, brzo je gubila na vrijednosti – osobito u odnosu prema ljetosnjem donjem vrhu kod tečaja prema euru od ispod 230 Ft – pa je potkraj siječnja 2009. godine prekoračila takozvanu „duhovnu“ granicu od 300 Ft. A devalvacija trajno još uvijek nije prestala jer tečaj forinte, pogotovo na svaki politički i ekonomski događaj u državi, kao i u regiji, osjetljivo reagira. Gubljenjem vrijednosti nacionalne valute veliki sloj građana – primatelji kredita na deviznoj osnovi preko povećanja rate otplate – kao i tvrtke koje se bave prodajom ili preradbom uvoznih proizvoda, dospjele su u tešku situaciju.

Trebamo napomenuti i to da ni iznimno niski tečaj – koji je bio sredinom prošle godine – ne pogoduje ekonomiji jer najznačajniji pokretač mađarskog gospodarstva, izvoz, gubi na rentabilnosti i kompetitivnosti. Nitko ne može ustanoviti koji bi bio najpovoljniji tečaj nacionalne valute, ali najbitnije je osiguranje izračunljivosti, a upravo to nedostaje u razdoblju krize jer je veoma širok raspon dnevne fluktuacije.

Vlada Mađarske nema dovoljno sredstava za tretiranje krize. Europska unija, Svjetska banka i Međunarodni monetarni fond po povoljnim uvjetima osigurali su Mađarskoj kreditnu liniju od 20 milijardi eura, od koje smo dosada primili sedam milijardi eura. To pokriva potrebe financiranja kratkoročnih obveza. Najvažniji uvjet čini smanjenje državnih izdataka, tj. smanjenje manjka državnog proračuna ispod ograničenja „Pakta o stabilnosti i rastu“ Europske Unije od tri posto. To vlada u ovoj godini svakako želi i treba dostići.

Zbog toga država ima na raspolaganju prilično mali prostor za kretanje. U tim okolnostima vjerojatno preostaje samo gašenje vatre, znači uklanjanje neposrednih štetnih posljedica krize. O tome svjedoče i nedavno najavljeni planovi Vlade o promjenama poreznih zakona. Tako po planu ostaje dosadašnji stupanj oporezivanja, samo se tereti preusmjeravaju od poslodavatelja na stanovništvo. Dvojbeno je pitanje hoće li to donijeti očekivane učinke jer naprimjer povećanje poreza na dodatnu vrijednost, te ukidanje dosadašnjih besporeznih dohodaka (npr. ček za odmaranje) vjerojatno će nadalje smanjiti potražnju upravo prema onim dobrima koja je kriza najviše dotaknula. Bez dodatnih narudžba jako je dvojbeno hoće li tvrtke zadržati ili povećati broj svojih zaposlenika, iako se doprinosi smanjuju za pet postotnih poena.

Daljnje smanjivanje poreznih stopa može se učiniti samo uz proširivanje porezne osnove, povećavanje broja poreznih obveznika, što zahtijeva duže razdoblje (da se uključe i akteri „sive ekonomije“, kao i dosada neprijavljeni ili samo na minimalnoj plaći prijavljeni zaposlenici). To naša država sada ne smije primiti na sebe jer bi se kratkoročno smanjili porezni prihodi, a to bi prouzročilo povećavanje deficita državnoga proračuna. Slična dilema je postojala i u 2006. godini, pa se zbog potrebe suzbijanja rekordnog deficita (od 9,2 odsto bruto domaćeg proizvoda) ni onda nije učinilo olakšavanje, štoviše, izvršilo se povećavanje. Zbog toga imamo još uvijek najveću poreznu opterećenost u okruženju, što prijeti kompetitivnosti mađarskog

gospodarstva. Iz tog razloga restrukturiranju poreznog sustava trebalo bi prethoditi smanjenje državnih troškova, reforme u raznim državnim sektorima, modernizacija zaostalih sustava.

Osim promjena u poreznim uvjetima Vlada je najavila i nove investicijske programe – većinom iz financijskih izvora Europske Unije – kao i državno osigurane kreditne programe za malo i srednje poduzetništvo, te subvencije za održavanje radnih mjesta, za smanjivanje radnog vremena (umjesto otpusta).

Vremenski protok krize teško je nagovijestiti. Optimistični stručnjaci to procjenjuju na jednu ili dvije godine, a pesimisti kažu da može trajati čak i deset godina. Sve ovisi o dubini učinka i o prilagođavanju cjelokupnoga gospodarstva.

Trebamo napomenuti da je i našu matičnu zemlju Hrvatsku dotaknula kriza, a pravi učinci će se vidjeti tek nakon turističke sezone, budući da 20 posto bruto domaćeg proizvoda i 45 posto deviznih prihoda u Hrvatskoj daje turizam. Zbog toga Hrvatska se priprema ojačanom marketinškom kampanjom, prošireno i na nove države, kao i na nove slojeve građana. Država je upozorila ugostiteljske poduzetnike da po mogućnosti ne povećavaju cijene. Vlada je također podnijela restriktivne mjere, koje obuhvaćaju čak i smanjenje plaća od deset posto kod članova Vlade i saborskih zastupnika. Prema najnovijim procjenama, i u Hrvatskoj se očekuje negativan rast gospodarstva, što može dostignuti tri ili četiri posto bruto domaćeg proizvoda.

Martin Kubatov
ekonomist

ČAKOVEC – Nacionalna razvojna agencija Republike Mađarske (kao upravljačko tijelo) i Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva Republike Hrvatske (kao nacionalno tijelo, u sklopu IPA prekograničnog programa Mađarska–Hrvatska 2007–2013. organiziraju uvodnu konferenciju 1. travnja u čakovečkom Centru za kulturu (Trg Republike b. b.). Konferenciju će otvoriti *Brigitta Mikulás: Pannonian Palette i Investimulation – unutar Programa za susjedstvo Slovenija–Mađarska–Hrvatska. Diána Rózsa, voditeljica Zajedničkoga tehničkog tajništva, IPA prekograničnog programa Mađarska–Hrvatska 2007–2013. dat će pregled danoga programa.* Nazočne će pozdraviti *Petar Čobanković*, ministar regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva Republike Hrvatske; *László Varjú*, državni tajnik Ministarstva nacionalnog razvoja i gospodarstva Republike Mađarske; *José Palma Andres*, ravnatelj Glavne uprave za regionalnu politiku pri Europskoj komisiji; *Oskar Benedikt*, vijećnik Delegacije Europske komisije u Republici Hrvatskoj; *Josip Posavec*, župan, Međimurske županije, i *Branko Šalamon*, načelnik grada Čakovca. O prekograničnim programima u Republici Mađarskoj nazočne će izvijestiti *Brigitta Mikulás*, voditeljica Upravljačkog tijela narečenoga prekograničnog programa. Na temu Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske i značaj prekogranične suradnje izlagat će *Milivoj Mikulić*, državni tajnik i voditelj Operativne strukture za IPA komponentu Ministarstva regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva Republike Hrvatske. O sadržajima IPA prekograničnih programa u Hrvatskoj govorit će *Ivo Žinić*, ravnatelj, Uprave za integrirani regionalni razvoj, Ministarstva regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva. O iskustvima Hrvatske u prekograničnoj suradnji i međunarodnim programima nazočne će upoznati *Darko Stilić*, načelnik Odjela za prekograničnu suradnju, Ministarstva regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva. Prikazat će se dva projekta.

BJELOVAR – Ovogodišnji, već dvanaesti, proljetni međunarodni Bjelovarski sajam tradicionalno se održava posljednjeg tjedna u ožujku. Radi se o sajmu poljoprivrednog, gospodarskog i obrtničkog, ali i međunarodnog karaktera, koji je iz godine u godinu sve uspješniji. Sajam ima višestruku korist: osim što poljoprivrednici mogu, po povoljnijim cijenama, kupiti potrebnu sjemensku robu, zaštitna sredstva i mehanizaciju, bit će organizirani stručni skupovi, okrugli stolovi, predavanja i prezentacije iz oblasti gospodarstva i poljoprivrede.

Sve je započelo u ponedjeljak svečanim otvaranjem ovogodišnjih Dana hrvatskoga jezika, čiji je glavni koordinator bila profesorica Jelica Kiš Kollár. Prepuna aula djece, nastavnika i gostiju bila je premala da primi sve one koji su željeli nazočiti svečanosti. Učenica 12 razreda Nikolet Gergić pozdravila je okupljene prigodnom recitacijom, a program je vodila Alisa Iljazović. Otvaranju Dana sudjelovale su i Ljiljana Pancirov, generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu, i Katja Bakija, treća konzulica za obrazovanje, kulturu i znanost. Nastupio je školski zbor pod ravnanjem profesorice Marte Rohonczi i školski orkestar pod pratnjom profesora Grge Kovača i uz gitaru Jenőa Kovácsa. Plesna skupina škole, koju je uvježbao plesni pedagog Jozo Savai, otplesala je bunjevačku koreografiju pod naslovom «Salašari». Potom je izveden prigodan recital u spomen na Deklaraciju o nazivu i položaju hrvatskoga književnoga jezika u interpretaciji Jelene Jorgić i Vjekoslava Blažetina. Učenik trećega razreda osnovne škole Tomo Fűri kazivao je stihove Paje Kanižaja „Moj hrvatski”, a učenik petoga razreda Danijel Blažetin stihove Dubravke Ugrešić «O riječima». Stihove su kazivali i Mirella Rónai i Tihana Vasić učenice osmoga razreda, Martin Juhász učenik 10 razreda i Silvija Molnár učenica 11. razreda.

Istoga dana u školskoj auli otvorena je izložba origana, radova Petra Barića, učenika 6. razreda osnovne škole.

Školsko natjecanje u kazivanju stihova i proze

Donosimo imena najboljih recitatora školskog natjecanja u kazivanju stihova i proze na hrvatskom jeziku na Danima hrvatskoga jezika u Hrvatskoj osnovnoj školi, gimnaziji i učeničkom domu Miroslava Krleže.

Dani hrvatskoga jezika u školi Miroslava Krleže

U Osnovnoj školi, gimnaziji i učeničkom domu Miroslava Krleže u Pečuhu, od 16. do 20. ožujka priređena je tradicionalna godišnja priredba u trajanju od pet dana, s raznovrsnim sadržajima, obilježeni su Dani hrvatskoga jezika.

Niži razredi:

1. razred: 3. mjesto Enikő Becskei, 2. mjesto Diana Terzić, 1. mjesto Mirela Orović

2. razred: 3. mjesto Marko Bakonji, 2. mjesto Petra Balog, 3. mjesto Danika Deák

3. razred: 2. mjesto Marko Mandić, 1. mjesto Anett Sándor

4. razred: 2. mjesto Szonya Csonka, 1. mjesto Laura Nagy.

Viši razredi:

5–6. razred: 2. mjesto Natica Rónai, Danijel Blažetin, 1. mjesto Emin Aliustić

7–8. razred: 3. mjesto Amina Aliustić, 2. mjesto Mirella Rónai, 1. mjesto Tihana Vasić.

Gimnazija:

3. mjesto Gordana Križić, Ana Rittgasser, 2. mjesto Alisa Iljazović, 1. mjesto Jelena Jorgić.

Cijeli svijet je kazalište, Pingvini Dubravka Mihanovića u režiji Erike Žarac

Od jeseni u Hrvatskoj školi Miroslava Krleže, točnije u učeničkom domu djeluje dramska sekcija koju vodi nastavnica Erika Žarac. Ona je okupila malu, ali nadarenu družinu, njih desetak koji marljivo vježbaju i pripremaju se na svojim tjednim probama. A što i kako su vježbali i što su pripremili, pokazali su premijerom dramske predstave nastale na tekstualnom predlošku Dubravka Mihanovića, njegove protudrame Pingvini, skraćene inačice. Predstavili su nam se gđa Robinson u izvedbi Tihane Vasić, Ernest Robinson, njezin suprug u izvedbi Róberta Tihanyia, gđa Barilla

Margareta Petrekanović, Gerald Barilla, njezin sin Đuro Tamaši, gđa Knorr Anita Kovač, gospodin Knorr, njezin suprug Martin Vlašić, prva starica s klupe u parku, Anna Rittgasser, druga starica s klupe u parku Ildikó Juhász, treća starica s klupe u parku Erika Žarac. Oni su uz glazbenu podlogu iz filmskih uspješnica Titanica, Knight Ridera do Mission Impossible i ostalih kroz Miha-novićeve tekst uspjeli stvoriti uzbuđenu kazališnu igru na kojoj bi im pozavidjeli i mnogi profesionalci. Osobito su uspješne bile starice s klupa u parku, od kojih je javnim glasovanjem, druga starica s klupe u parku, u izvedbi Ildike Juhász, proglašena glasovima učenika i nastavnika te gostiju koji su vidjeli predstavu najboljom glumicom predstave.

Dan bačkih Bunjevaca

Već treću godinu zaredom središnja priredba Dana hrvatskoga jezika jest predstavljanje jedne od etničkih skupina Hrvata u Mađarskoj. Nakon gradišćanskih i podravskih Hrvata, ove su godine predstavljeni bački Bunjevci, a za to su bile zadužene, po ustaljenoj praksi, dvije pedagoginje podrijetlom iz Bačke (još uže iz Gare), koje rade u Hrvatskoj školi Miroslava Krleža: Ana Dujmov i Mirjana Murinji, naravno, uz pomoć ostalih kolega iz nastavničkoga zbora. Program se sastojao od prigodne izložbe s nošnjom i tekstilnim

detaljima života bačkih Bunjevaca, koja je krasila panoje u školskoj auli još od početka Dana te prikazom ponajboljih književnika i starih kalendara, Danica, te starijih izdanja djela Antuna Karagića... U recitatorsko-solističkom dijelu programa sudjelovale su učenice Anet Balažić, Darinka Orčik, Martin László. Od Bunjevačke himne, „U čast ikavici” Miše Jelića preko isječaka iz arhiva Hrvatske kronike koja je zabilježila Karagićeve Katicu još 1996. godine kada je postavljena na scenu pečušškoga Hrvatskog kazališta do prikaza karakteristika Bunjevaca kao hrvatske etničke skupine. U programu sudjelovao je školski orkestar, Zsuzsanna Sindler, Veronika Horváth, Tihana Vasić i Zorica Bende. Od pjesme Podvikuje bunjevačka vila i Kokićeve Bunjevka koju je izvela Klaudija Milanković do riječi iz pjesme Anet Balažić: Jesen stiže, vinogradi sazreli za branje, ja djevojka pripremila ruvo za vjenčanje, koje je sve nazočne, u prvom redu učenike škole, ali i mnoge pozvane goste, bunjevačke Hrvate sa strane, uvelo u koreografiju Antuna Kričkovića Bunjevački svatovac. I dok nas je u njega uvodila glazba i stihovi Zvonka Bogdana Zaustavite Dunav i kazaljke stare, na pozornicu su se popeli veseli svatovi, učenici osnovne škole i gimnazije koji su izveli spomenutu koreografiju. Snaša, duvegija, kuma i kum, kupnja i kićenje mlade, pa momačko kolo te veliko kolo uz šuškanje svile s bunjevačke suknje i zveket momačkih mamuza, bio je doživljaj za sve one koji su se željeli pobliže upoznati sa svadbenim običajima bunjevačkih Hrvata, a poslije svega slijedilo je malo druženje uz vino i bunjevačke slatkiše u školskom restoranu.

Svečano proglašenje rezultata i zatvaranje ovogodišnjih Dana hrvatskoga jezika, programi po razredima i kvizovi

Svečano zatvaranje Dana hrvatskoga jezika počelo je dodjelom nagrada najuspješnijim kazivačima stihova i proze na hrvatskom

jeziku. Djeci se obratio ravnatelj škole Gabor Győrvári koji je naglasio snagu okupljanja oko sadržaja i programa u središtu kojih je, kao i svakoga radnoga dana u školi, upravo snaga i ljepota hrvatskoga jezika. Pohvalio je sve svoje kolege koji su pridonijeli uspješnosti i masovnosti ovogodišnjih Dana, a posebice je pohvalio djecu, učenike koji su se istaknuli u svim vidovima školskih aktivnosti. Jer proteklih pet dana školska pozornica ni trenutak nije bila prazna. Ili se na njoj probalo ili nastupalo. Gabor Győrvári naglasio je potrebu odličnoga poznavanja hrvatskoga jezika, ali k tome i potrebu poznavanja kulture, i Hrvata u Mađarskoj i općenito hrvatske kulture, jer tek suživot tih dvaju elemenata može biti ispravan put k izgradnji nacionalnog identiteta, hrvatske nacionalne samosvojnosti u Mađarskoj.

Na svečanom zatvaranju još jednom nastupio je školski zbor uz dirigentsku palicu profesorice Marte Rohonczy te solistički nastup Monike Ptičar i Martina Lászla, a pratio ih je školski tamburaški orkestar što ga vodi profesor Grga Kovač. Na samome kraju svečanog zatvaranja slijedio je ples učenika 11. razreda, koreografija koju je s njima pripremio Attila Tarnóczy, kao dio svečanosti predaje maturálnih vrpca. Ovoga su je puta oni otplesali s učenicima svoje škole, i s izvedbom pobrali buran pljesak.

Branka Pavić Blažetin
Foto: Ákos Kollár

Goran Vranić i njegove Sjene u Pečuhu

U suorganizaciji Generalnoga konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu i pečuskoga Hrvatskog kazališta, **19. ožujka u Galeriji Čopor(t)-Horda** otvorena je izložba umjetničkih fotografija autora Gorana Vranića, s naslovom *Sjene*. Izložbu je u nazočnosti autora otvorila Vesna Njikoš Pečkaj, konzul generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu, a nazočne je pozdravila i nova generalna konzulica spomenutog konzulata Jadranka Pancirov. Koordinator je izložbe Katja Bakija, konzulica za kulturu Generalnog konzulata koja potpisuje i hrvatsko-mađarski katalog uz Vranićevu pečušku izložbu, a sudjelovala je uz autora Mariju Tonković i postavu izložbe. O izložbi njezina autorica Marija Tonković, muzejska savjetnica, između ostaloga kaže: „Ljudsko kretanje gradskim ulicama potaknulo je autora na konstruiranje vlastitog doživljajnog prostora i iniciranje misaonog procesa u kojem predviđa zone na koje padaju sjene. Sada se Vranić predstavlja na posve novoj razini, zas-

nivajući kvalitetno viši i novi odnos prema fotografiji. Počinje se koristiti njome u doslovnom značenju riječi – pisanje svjetlom. I dok se u klasičnoj fotografiji sjenom služi za dočaravanje iluzije volumena, ona je ovdje glavnim motivom i autor je svjesno koristi za oplošnjavanje. Izbjegavajući zenitalno osvjetljenje, ove fotografije snima Vranić rano ujutro ili kasno popodne kada su sjene duge. Ulovljeni na strogo geometriziranim kamenim podlogama dubrovačkih ulica, koje potenciraju grafički efekt, ovi providni prividi doimlju se kao fotogrami rastočenih kontura. One su i oblik i bezobličje, sažimanje i destrukcija, dojam sličan onom kad se moru vidi dno. Konačno, ove fotografije nisu mišljene kao predstavljanje objektivne realnosti, već sugeriraju asocijativni proces i računaju s emocijama koju bi ova preobražena stvarnost mogla prenijeti. Da svjetlost mora praviti sjenu, potvrđuju i riječi pjesnika Paula Celana – Tko kaže, sjena kaže istina.” Izložba je dostupna javnosti do 15. travnja.

Goran Vranić rodio se 18. srpnja 1964. u Zagrebu. Školu Primijenjene umjetnosti (Odsjek fotografije) završio je 1983. U Muzeju za umjetnost i obrt u Zagrebu radio je kao voditelj fotografskog ateljea od 1987. do 1996. Član je ULUPUH-a od 1993. godine. Uz umjetničku izložbenu djelatnost intenzivno radi i primijenjenu fotografiju. Suradujući s istaknutim hrvatskim povjesničarima umjetnosti, svojim snimkama opremio je brojna kataloška i monografska izdanja Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, Galerije Klovićevi dvori, Muzejskoga dokumentacijskog centra i još brojnih ustanova i nakladnika diljem Hrvatske. Aktivni je član Fotokluba Zagreb od 1990. U Hrvatskoj zajednici samostalnih umjetnika djeluje od 1997.

Vranićeve fotografije Straduna, njegov fotoobjektiv prati prolaznike i pazi na njihove sjene na kamenu po kojem se hoda stoljećima pričajući pri tome priču. Kako kažu, Vranić čeka pravi trenutak kada sjene postaju duge i koso padaju na kamene ploče kako bi svojim fotografijama zabilježio ljepotu i prolaznost trenutka, nepoznate prolaznike i njihove obrise. Glavni interes u ovoj priči je da zabilježim taj trenutak kad gomila ljudi prolazi kroz taj Stradun, a kad vi kao promatrač pogledate prema podu, vidite samo taj odnos crno-bijeli odnosno pomak te sjene, naglašava Vranić.

Prije pečuške izložbe Vranićev ciklus *Sjene* izložen je u Galeriji Badrov, a on je dio ciklusa Dubrovnik kroz godinu kojim otkrivamo Vranićev dar da pronade i osmisli osobit dubrovački kadar. Kako autor najavljuje, uskoro ćemo imati priliku vidjeti kako Goran Vranić kroz objektiv svog fotoaparata vidi i doživljava svoj Zagreb i Budimpeštu, pa i Pečuh. *bpb*

Plava brazda

U organizaciji Hrvatskoga kluba Augusta Šenoae i Hrvatske kulturne udruge Augusta Šenoae, u Hrvatskome klubu 18. ožujka otvorena je izložba fotografija Dubravka Maričića pod naslovom *Plava brazda*. Izložbu je otvorio fotoumjetnik László Ornódi Orning, a ona se može pogledati do 31. ožujka svakoga radnog dana od 12 do 17 sati. Svojim izborom fotografija nastalih oko mora, vodi nas Dubravko Maričić mirno i polako preko samo naizgled običnih, usputnih svakodnevnih motiva u svoj svijet. Između dvaju modrina niknuli oblaci: bezoblične stijene i skladni zvonici, stisnute kamenje na obali, napeta jedra, ponosni borovi i prkosni lukovi...

Koliko promatrača, toliko različitih spojeva, osjećaja, sjećanja. Zaustavljeni trenutak s fotografije izgubio se u neprestanoj mijeni. Ali titraj viđenog širi se i prerasta snimljeni motiv.

Mnogo je načina da svojim djelovanjem pomaknemo sebe i druge prema ljepšim stranama života. Dubravko Maričić izabrao je još u osnovnoj školi fotoaparat kao sredstvo, svoja osjetila kao putokaz, običan svijet koji ga okružuje kao izazov. S ovim riječima s pozivnice pozivamo Vas na izložbu u Hrvatski klub, gdje ćete imati priliku upoznati svijet koji proizlazi iz 32 izložene fotografije Dubravka Maričića, fotografa iz Belišća.

Trenutak za pjesmu

Dobriša Cesarić

Želje

Sve se želje naglo u dušu povuku
Kada vide hladnu, neumitnu zbilju;
Povrate se natrag, ne stigavši cilju,
I žive u muku.

Samo kadšto koja u oku se javi,
Kao lijepa žena, što na tiho okno
Jedne tamne kuće u noć pogleda.

Likovna izložba Istvána Lászla u Pečuhu

U pečuškom Središtu za odgoj „Apáczai” 14. ožujka otvorena je izložba „Čudo od stvaranja” Istvána Lászla, rodom iz baranjskog Papca (Babarczöllös; 1951), koji je dobro poznat i hrvatskoj čitateljskoj publici, naime njegovi duhoviti crteži redovito se pojavljuju na naslovnica izdanja Znanstvenog zavoda u Pečuhu: na rječnicima, svescima znanstvenih izdanja, pripovjedaka, odnosno na čitanci Narodopis za 7. i 8. razred te prije nekog vremena pripremio je ilustracije za podravške pripovijetke i predaje prevedene na mađarski jezik, a koje još uvijek nisu tiskane. Njegove ilustracije krase knjigu «Zrínyi énekek és feljegyzések», te je takozvana Zrínyi-gárda u Sigetu, na temelju njegovih crteža dala izraditi svoje odore.

Izložbu je otvorila Erzsébet Dombi-Mirólya, ravnateljica ove prosvjetne ustanove, te su učenici škole veoma uspješno izveli na violini skladbu Béle Bartóka i recitali jednu lijepu pjesmu.

Pretprošle je godine autor u istom izložbenom prostoru predstavio svoje ilustracije, pripremljene poglavito za hrvatska izdanja, a ovaj put nam je dočarao netaknutu prirodu u kojoj se pojavljuje čudno drveće, ptice i razne životinje od fazana do divlje svinje, te kas nekog neobuzdanog konja. Na jednoj drugoj instalaciji vidimo cara seoskog dvorišta, samouvjerenog i hrabrog pijetla, dok na trećoj pojavljuje se grahorasta koka, «žergana kokoš», kako smo mi to u svom djetinjstvu u Podravini naučili reći, gdje smo ulazili u najdublje tajne tog nama bliskog životinjskog svijeta, kada smo zajedno disali, mislili i poimali prirodu. Ona u viziji umjetnika Istvána Lászla ponovno je oživjela, unatoč tomu što kao grafičar stvara u urbanim prostorima.

Ali dobro se je vratiti na čiste izvore.

Umjetnikovo viđenje je nove teme očarale su nas, pomalo smo se osvjježili i kao neki redovnici u svom dvorištu pod arkadama, ponovo i ponovno obilazili i divili se slikama, dok nismo za sebe našli onu najljepšu koju je valjalo i kupiti (umjetnicima potrebna je mecenatura!) te umjetnika pitali za njegove buduće planove. Želi, veli, nastaviti crtanje raznih životinja.

Ti crteži mogu poslužiti za ilustracije tekstova o životinjskome svijetu, odnosno i za neka književna izdanja. No zašto ne crta i u ulju, reče mi da je to preskup hobi, ali to ne znači da nema otprije i takve zahvate.

Izložba će biti otvorena do 15. travnja, a može se posjetiti svakog dana od 8 do 19 sati.

Duro Franković

Pisanica od srca

Turističke zajednice Koprivničko-križevačke županije najavljuju kako će šest velikih podravskih pisanica uoči Uskrsa biti postavljene, osim u Zagrebu i Koprivnici, i na trgove triju europskih metropola te jednoga austrijskoga grada-prijatelja. Informacija o tome novom »čudu« podravske naive bitno je povećala interes, tako da je u izradi čak 13 dvometarskih pisanica, od kojih će svaka biti umjetnički unikat. Projekt koji je dobio naziv »Pisanica od srca« oslikavaju ugledni podravski naivni umjetnici. Riječ je o njih dvadesetak okupljenih oko Udruge hlebinskih slikara i kipara, Molvarškoga likovnog kruga i Likovne sekcije »Podravka „72”. Prve četiri pisanice, kako je i prije najavljeno, odlaze u Madrid, Budimpeštu, Bratislavu i Klagenfurt. Peta ima najduži put, čak do New Yorka, budući da će biti izložena u tamošnjoj raskošnoj Međunarodnoj galeriji naivne umjetnosti. Pisanica od srca u Budimpešti će biti izložena ispred bazilike Svetoga Stjepana od 1. travnja.

BAJA – Za novi naziv ustanove. János Erős, od jeseni novi ravnatelj Općeprosvjetnoga središta na Donjaku, raspisao je natječaj za naziv te osnovnoškolske ustanove, s molbom da se novi naziv veže za grad, odnosno prigradsko naselje ili pravne prethodnike. Natječaj je bio otvoren do 2. ožujka, a o pristiglim prijedlozima odlučivat će odbor sastavljen od djelatnika, roditelja i učenika ustanove. Bude li natječaj uspješan (vrednovat će se do 15. ožujka), naziv ustanove promijenit će se od nove školske godine, a nagrada pobjedniku natječaja bit će uručena u okviru svečanog otvorenja nove, 2009/2010. školske godine.

Bunjevački svatovac na Danima hrvatskoga jezika u pečuškoj hrvatskoj školi

PLAJGOR –Velika je to vist u žitku najmanjega sela Gradišća ako i k njim zajde putujuće kazališće iako je to samo iz susjednoga sela. Rič je o Plajgoru, kade se je napunila cijela dvorana mjesnoga kulturnoga doma 14. marcijuša, subotu, kako nam je rekao mjesni liktar Vince Hergović. Židanska komedija Pišta sluga i tri zaručnjaki, od pisca Joška Weidingera, i u režiji Zite Horvat, i ovde je stvorila pravu atmosferu, tako da su se domaćini skupa veselili s Kisežani i drugim gledatelj iz Hrvatskoga Židana, ki nisu žalili ni svoje vrime ni putovanje da još jednoč vidu vlašće obljubljen glumce.

PLAJGOR – Asfinag i NIF, zadužena društva u Austriji i Ugarskoj za cestogradnju brze ceste S31, ka bi peljala od Gornje Pulje do Sambotela prik kloštarskoga i plajgorskoga hatara, predstavili su plane u novoj varijaciji za poduženje ceste u plajgorskom kulturnom domu 24. marcijuša, utorak. Kako smo o tom već pisali, načelnik Plajgora Vince Hergović oštro kritizira ov projekt pokidob će to velike kvare načinjiti ne samo u prirodi nek i za cvatući seoski turizam. Koliko nam je poznato, pogodjena sela i u Austriji redom protestiraju suprot poduženja autoceste S31.

Peto lutkarsko proljeće u Orašju

Petu godinu zaredom Orašje je domaćin festivala za djecu pod nazivom „Lutkarsko proljeće“, koji će ove godine biti održan od 30. ožujka do 4. travnja. Nakana organizatora da već od ove godine festival poprimi epitet internacionalnog, bit će i ostvarena. Naime uz predstavnike kazališnih skupina iz Bosne i Hercegovine i Hrvatske, ove godine na Lutkarsko proljeće stižu i gosti iz Pečuha. Pečuško Hrvatsko kazalište na festivalu će se predstaviti lutkarskom predstavom Patkica Blatkica koju je režirao Petar Šurkalović. Ovaj ugledni festival, najveći je lutkarski festival u Bosni i Hercegovini, a tijekom šest dana trajanja manifestacije bit će prikazano između 11 i 15 predstava, među kojima i lanjski svjetski pobjednik „Mačke na vrućem krovu“ u izvedbi Splitskog kazališta lutaka. Kako bi što veći broj djece mogao pogledati predstave, i kako bi se izbjegle gužve i problemi oko prijevoza, organizator će glumce dovesti na lice mjesta, odnosno u mjesta gdje dvorane ispunjavaju uvjete za ovakve predstave, a osim na području Općine Orašje, dio će predstava biti prikazan i u Odžaku. Kao i prethodnih, i ove će godine ulaz na sve predstave biti besplatan.

Sambotel–Sela

Posjet slijedi potpisivanje povelja o školskoj suradnji

Pri svečanom momentu (sliva) Kristina Sučić, stručna suradnica za školstvo grada Siska, Gábor Németh, ravnatelj sambotelske škole, Djurdjica Bočina, ravnateljica domaće škole, i Mario Marot, zamjenik načelnika grada Siska

U drugo ljeto je stupila školska suradnja med sambotelskom Osnovnom školom „Mihály Váci“ i Osnovnom školom Sela u Hrvatskoj. Pokidob je lani velika pedagoško-učenička delegacija posjetila sambotelsku obrazovno-odgojnu ustanovu, pred kratkim su i Sambotelci dostali poziv za povratni pohod Sela, kraj Siska. Na jednodnevni stručni izlet nisu samo krenuli školar i školarice ki se uču po hrvatski, nek i njevi roditelji i pedagogi, na čelu sa školskim ravnateljem Gáborom Némethom. Med putniki su bili još člani gradske Hrvatske manjinske samouprave, mališani i odgojiteljica ter peljačica čuvarnice „Mesevár“, a i dva kotrigi gradskoga Odbora za obrazovanje. Tako praktički su većimi bili u posjetiteljskom krugu odraščeni nek sama dica. U osnovnoj školi Sela goste iz Gradišća su dočekali s velikim aplauzom i pozdravnimi riči. Školar i dvih institucij su prikazali kulturni program, potom su na obilni stoli

ponudjeni za objed mjesni specijaliteti, slatkiši kojega su s velikim veseljem pripravile učiteljice škole. Otpodne, nakratko su gosti pogledali novu crikvu Sv. Kvirina, biškupa ki je ubijen uprav u Sambotelu. Ostale zanimljivosti grada Siska, tvrdjavu i gradski simbolični Stari most su vidili putniki jur s broda. Vrime je brzo odletilo u ugodnoj atmosferi i, naravno, je najteže bilo i ovput zbogomdavanje. Dica prik interneta držu kontakte, a do ponovnoga spravišća vjerojatno će dojt i još ovoga protulića, a tom prilikom će se potpisati i povelja med školami o trajnoj suradnji. Pohod hrvatskim partnerom, kraj grada Siska je organiziran od sambotelske učiteljice hrvatskoga jezika Gyöngyike Kapitar-Milišić, a financirali su ga Hrvatska manjinska samouprava ter Odbor za obrazovanje grada Sambotela.

-Tiho-

Foto: Vladimir Gyula Horváth

Domaćini i gosti na kulturnom programu

Lijepom Našom – Križevci

Križevci su jedan od najstarijih gradova sjeverne Hrvatske, smješten u južnom podnožju planine Kalnik. Pisana povijest o njegovu postojanju govori već u 12. stoljeću kao županjskom središtu. Latinsko ime za Križevce glasi *Crisium* (*Cris*), što je izvedeno od hrvatske riječi križ. O gradu govore i mnoge predaje; jedna je vezana i uz mađarsku prošlost. Govori o vremenu kralja Kolomana, te da su se predstavnici hrvatskog i mađarskog naroda susreli baš na mjestu toga grada, gdje su se dogovarali o uvjetima mira, i sklopili dinastički savez pod krunom Svetog Stjepana.

Grad bogate i slavne prošlosti, poznat je po svome kulturnom i graditeljskom nasljeđu, grad u kojem su se nekad održavali hrvatski državni sabori. Križevčani su posebno ponosni što se ondje rodio treći hrvatski svetac: Sv. Marko Križevčanin. Križevci danas broje nešto više od 11 tisuća stanovnika, poznatih po gostoljubivosti i po tome što su prvi zapisali pravila kako se mora vladati u veselom društvu, pri punom stolu, s dobrom kapljicom i uz najdraže prijatelje. Radi se o znamenitim *Križevačkim statutima*, veselim regulama po kojima će vas Križevčani rado ugostiti u svom domu.

Križevci su poznati i kao grad osam crkvenih zvonika. Raskošno uređene, premda veličinom skromne, križevačke barokne crkve i kapele svjedoče o nikad izgubljenoj vjeri i želji da se kroz duhovno iskustvo prevladaju svakodnevnne teškoće. Raspoređene na prilazima, tvoreći oko grada križ, i ove crkve namjerno ili slučajno potvrđuju višestruko slaganje imena grada s njegovim geografskim položajem i crkvenim zaštitnikom. Uz tri najpoznatije rimokatoličke crkve (Sv. križ, Sv. Ana i Majke Božje Koruške) i grkokatoličku katedralu Presvetoga Trojstva, u gradu su još tri kapelice, jedna pravoslavna crkva te zgrada bivše sinagoge koja je danas u svjetovnoj uporabi.

Izradila: Dijana Kovačić
iz Fičehaza

Svjetski dan kazališta – 27. ožujka

Godine 1962, na dan 27. ožujka, ITI Godine 1962, – International Theatre Institut (Međunarodni kazališni institut) prvi put je obilježio Svjetski dan kazališta. Taj je nadnevak odabran na 9. svjetskom kongresu ITI-a, održanom 1961, a povezan je s otvorenjem prve kazališne sezone u pariškom Teatru nacija.

Cilj je te jednodnevne manifestacije podsjetiti javnost i pružiti priliku kazališnim ljudima da ukažu na snagu izvedbenih umjetnosti i umjetničkoga stvaralaštva koja proizlazi iz kreativnog čina.

Ujedno je to i prigoda da se prisjetimo rođenja kazališta. Kazalište je nastalo u staroj Grčkoj, iz obreda koji su se održavali u čast boga Dioniza koji se slavio pjevanim, recitiranim ditirambima i plesom. U tim svečanostima nalazimo početke tragedije i komedije. Korifej, koji je predvodio zbor, s vremenom se preobrazio u glumca-interpreta određenog lika, i time se dobila mogućnost dijaloga. Legendarni Tespis prikazuje još u 6. stoljeću prije Krista takve predstave s jednim glumcem i zborom. U 5. stoljeću prije Krista takve kazališne izvedbe dobivaju u Ateni svoj organizirani oblik i postaju natjecanja. Najpoznatiji autori tragedija jesu Eshil, Sofoklo i Euripid, a komedija Aristofan. S vremenom, radi ubrzanja radnje, uvede su drugi, a zatim i treći glumac (uz obvezatni zbor.) I otada se kazalište sve više i više razvija tijekom niza stoljeća i još uvijek je prisutno i svojom čarolijom privlači gledatelje.

Prva hrvatska drama svjetovnog karaktera jest *Robinja* Hanibala Lucića (oko 1485–1553). To je drama u onom smislu u kojem se drama i danas shvaća: kao djelo koje obrađuje sasvim ozbiljnu temu, kao tekst s jasnom kompozicijom, zapletom i raspletom, s psihološki ocrtanim i individualiziranim likovima. To je prva hrvatska drama svjetovnog sadržaja.

Povijesni kutak – Josip Jelačić imenovan hrvatskim banom

Dana 25. ožujka 1848. godine održana je velika skupština u *Dvorani zagrebačkoga Narodnog doma* na kojoj su pročitana *Narodna zahtijevanja*.

Svi su narodi austrijske carevine, a među njima i Hrvati, povjerovali da je osvanulo vrijeme za preuzimanje u vlastite ruke svoje političke sudbine. Politički se ideolozi okupljaju, a među njima Ivan Kukuljević, Ambroz Vranicani i mnogi drugi. Tako je i Bogoslav Šulek objavio članak *Naše želje*.

U njemu, uz ostalo, zahtijeva priključenje Vojne krajine i Dalmacije Hrvatskoj. Tri dana poslije pročitana su *Narodna zahtijevanja* kojih je bilo ukupno trideset. Zanimljivo je izdvojiti ova

traženja: utemeljenje, sloboda tiska, vjere, učenja i govora, jednakost svih pred sudom bez razlike na stalež i vjeru, ukinuće kmetstva (postignuto je u travnju iste godine), podignuće narodne banke i na kraju ukinuće celibata.

Sva su ta zahtijevanja ubrzo stavljena *ad acta* jer je kontrarevolucija u jesen te godine uzela maha, pa je velik dio *narodnih zahtijevanja* čekao mnoga desetljeća. Prvi zahtjev što su ga postavili sudionici velike skupštine bio je da se generalni pukovnik Josip Jelačić imenuje hrvatskim banom, premda ga je kralj Ferdinand I. već imenovao 23. ožujka u Beču hrvatskim banom i tajnim kraljevskim savjetnikom, a Jelačić 8. travnja u Beču prisegnuo i bio imenovan vojničkim zapovjednikom u banskoj i krajiškoj Hrvatskoj, te svečano je ustoličen 5. lipnja 1848. Svečanost njegova ustoličenja prati svečanost otvaranja Hrvatskog sabora 6. lipnja prvoga hrvatskoga građanskog Sabora na osnovi izbornog reda utemeljenog po načelima građanskog liberalizma.

Bolja suradnja zahvaljujući očekivanim europskim projektima

U Donjem Vidovcu 6. ožujka zasjedao je Mješoviti odbor Međimurske županije za suradnju s pomurskim Hrvatima, s ovim dnevnim redom: ovjera (verifikacija) zapisnika prošle sjednice, izvješće o provedenim programima u 2008. g., informacije o prekograničnoj suradnji, plan aktivnosti za tekuću godinu. Na sjednici je pribivao i župan Međimurske županije Josip Posavec, te Rudi Grula, tajnik Turističke zajednice Međimurske županije, kako bi predstavio turističke potencijale županije. Nakraju je prikazano ispiranje zlata na Dravi.

Članovi Odbora

Sjednicu odbora otvorio je predsjednik Marijan Varga pozdravljajući župana i sve nazočne iz tri zemlje, zatim je sazeo rad Odbora u protekloj godini: zahvaljujući suradnji izdan je Bilten, ostvaren je projekt Međimurskih voda, u sklopu godine Zrinskih ostvarene su manifestacije na kojima su sudjelovali i Hrvati iz Pomurja, Zrinska je garda gostovala u Keresturu i Serdahelu, u Kaniži je organiziran forum o financiranju manjina i sustavu manjinskoga školstva, Odbor je nazočio na tribini u Stolnom Biogradu (Székesfehérvár) i na Poljoprivrednom sajmu u Sepetniku. Pri osnivanju puhačkog orkestra u Donjoj Dubravi pomogao je KUD Sumarton kada je primio skupinu iz Dubrave. U Mlinarcima je održan forum o europskim projektima. Članovi odbora upoznali su djelovanje Hrvatskoga kulturnog društva u Lendavi i znamenitosti grada, a Međimurska županija materijalno je potpomagala podučavanje hrvatskoga jezika u tome slovenskom gradu.

Župan Posavec izvijestio je članove Odbora da će Lendava potpisati ugovor o suradnji s Međimurskom županijom, načelnik Lendave je otvoren na suradnju i za očekivati je da će problematika granice krenuti u

dobrome smjeru. Glede suradnje prema Mađarskoj spomenuo je problem staroga graničnog prijelaza kod Goričana i Letinje te sastanak u Goričanu, na kojem je zatražena pomoć od nadležnih organa da se stavi na dnevni red zasjedanje dviju vlada 26. ožujka.

Župan je izvijestio nazočne da Upravljačko tijelo programa IPA prekogranična suradnja Hrvatska – Mađarska 2007–2013. te mađarska Nacionalna razvojna agencija i Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva kao tijelo odgovorno za upravljanje programom na nacionalnoj razini u Republici Hrvatskoj organiziraju *kick-off* konferenciju za navedeni program, koja će se održati 1. travnja 2009. u Centru za kulturu Čakovec. Naglasio je da nove europske fondove treba iskoristiti u što većoj mjeri, stoga je potrebna vrlo dobra suradnja preko granice.

O budućim programima govorio je predsjednik, među kojima je spomenuo Igre Zrinskih u Keresturu povodom 345. obljetnice smrti Nikole Zrinskog, 3. svibnja će biti postavljeno poprsje Nikole Zrinskog u Donjoj Dubravi, a 1. svibnja se organizira Dravski spust na koji su pozvani i puhači iz Sumartona.

Vaganje zlata

Marija Frančić, načelnica Svete Marije, izvijestila je članove Odbora da će 8. svibnja sumartonska djeca gostovati u njihovoj školi na raznim radionicama.

Stjepan Vuk, mlinarački načelnik, zamolio je sve članove Odbora da što prije razmisle o mogućnostima zajedničkih projekata, naime on je sudjelovao u Virovitici, gdje su već govorili o konkretnim projektima, stoga treba što prije uskladiti zamisli, jer vrijeme brzo odmiče, pa je zakazan susret s Regionalnom razvojnom agencijom Međimurja, gdje će svatko konkretno iznijeti zamisli u svezi s budućim projektima.

Upravo na to se nadovezalo predavanje Rudija Grule, tajnika Turističke zajednice Međimurske županije, o turističkim potencijalima županije. Najviše ulagača se traži za toplice, za autokamp, akvapark, županija raspolaže još s ljudima koji se bave starijim zanatom na koji bi se mogao i razviti seoski turizam. U programu suradnje Hrvatska – Mađarska potrebno je razviti zajedničke turističke potencijale, turističke usluge. Agencija je već bila na studijskom putovanju u Mađarskoj u toplicama, i u tome se traži pomoć. Potrebno je izgraditi zajedničke biciklističke i pješačke staze, nužna bi bila razmjena programa turističko-kulturne suradnje, reče g. Grula.

Kao jedan od turističkih odredišta je i ispiranje zlata na Dravi, koje je prikazao Vinko Nestić, vlasnik Hotela Golf. Ispiranje zlata na starinski način od samog traženja mjesta, čišćenja zlata do zlatnog kamenčića nije se baš sačuvalo u široj okolici. Hotel Golf po potrebi organizira ispiranje zlata za skupine i pojedince većinom u ljetnim mjesecima. Očuvani su stari alati za ispiranje zlata, raspolažu potpunom opremom.

Dogovoreno je da nakon upoznavanja mnogih informacija članovi Odbora i s jedne i druge strane granice razmislit će u kojim programima mogu se povezati u korist objiju strana.

beta

Za jubilarnom izložbom

Veliko i Malo Celje u reprezentativnom katalogu

Gdo je imao sriću pogledati izložbu pred dvimi ljeti o Velikom i Malom Celju u sambotelском Muzeju Savaria, ali potom u Željeznu, Juri, točno zna koliko je truda, strasti i angažmana potribovalo skupastavljanje toga bogatoga materijala ki je bio usko vezan za spomenuta hodočasna mjesta. Pred dvimi ljeti je austrijsko svetište Celje (Mariazell) proslavilo 850. jubilej, za ovu priliku se je u suradnji željeznožupanijskih terjursko-mošonsko-šopronskih muzejov, a i austrijskoga Muzeja u Željeznu narodila ta putujuća izložba ka je u 14 tematni krugi prezentirala shodišće s različitih aspektov (npr.

narodopisnoga, povijesnoga, prosvjetnoga itd.). Kako piše, u Sambotelu pred kratkim izdanom reprezentativnom katalogu *Veliko i Malo Celje*, poznati hrvatski etnolog i muzeolog, a i glavni urednik izložbe kot i ove knjige, dr. Šandor Horvat, prilikom izložbe je prikazano oko 400 eksponatov, već od 150 fotografijov, grafikov, kartov, a i dokumentarni film i glazbeni materijal o celjanskom shodišću. Prik 50 metarov dugi šareni zavoj je skupio već od petsto celjanskih i maloceljanskih svetih kipov, od ovih jedan dostojni izbor moremo najti i u ovom izdanju. Stručnjak etnologije u svezi s izdanjem je rekao još: „Hvala Bogu da se je mogla vandati ta knjiga, zapravo smo računali na to da će se moći iz pinez dvojezična knjiga vandati još za vrime kad je stala ta izložba, ali do toga nije tako došlo, nažalost. Ova knjiga je napravljena iz toliko pinez koliko nam je stalo na raspolaganje, i jako se veselim da se je to još nek moglo napraviti, ar izložba je lipa i dobra donle postoji dok ju je moguće i viditi i pogledati, ar ako opet katalog napraviš k njoj, onda se ta izložba more i kasnije u ruke zeti. Ova tema što se je tod predstavilo, to je meni draga tema ar hoćemo-nećemo, ne moremo reći da to nije pučka religija. To je to osnovno, kroz česa sam ja i došao u etnologiju, i sam postao i etnolog, a mislim da je ovo izdanje i zbog toga važno da će biti morebit takovih ljudi ki, ako si ga u ruke zamu, da će se kroz toga ganuti na ti put u Celje“. Katalog izložbe na 64 stranica nudi tekstualno i slikovito bogati uvid u dotičnu izložbu i u posebni poglavlji se bavi hodočasnikom („homo viator“), štajerskim svetim mjestom

Glavni urednik knjige, etnolog dr. Šandor Horvat i sam je lani pišačio do Celja

marijanskih narodov, a i Malim Celjem, kot i votivnimi dari, ke su ljudi ofrovali za zahvalu. Takove dare imaju iz Ugarske u celjanskoj baziliki, ali na stranica ove knjige moremo upoznati i kopije marijanskih štatuoov, skupa sa spomin-dugovanji. Ovde je velika kolekcija narodne umjetnosti o Celju, sveti kipi, izdanja, knjige, jačkari, Frascedulje, narodne jačke. Posebno poglavlje je posvećeno renesansu hodočašćenja, celjanskim spomin-fotkam, marijanskim štitom ke se hasnuju kot prošecije. Katalog se prodaje za 1950 forintov u sambotelском Muzeju Savaria. Kako smo još doznali od dr. Šandora Horvata, jur je u pripremi i katalog izložbe, lani blagoslovljenoga Hrvatskoga crikvenoga muzeja u Prisiki.

-Tiho-

Slike sa sambotelске izložbe

Dio lanjske hodočasne grupe ka je krenula iz Kisege sa židanskim farnikom Štefanom Dumovićem

Seriya predavanj Đura Vidmarovića u Koljnofu

Promocija knjige Teme o Hrvatima u Mađarskoj

Književnik, kritičar, povjesničar, pjesnik, diplomat i, ne nazadnje, velik i iskren prijatelj Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj, Đuro Vidmarović, kad se vraća na ovo područje, a to je garant da se vraća, vik je dobrodošao med nami, a gor u Koljnofu. Kako je povidao Franjo Pajrić st., njevo poznanstvo daleko seže u prošlost, sve do 1974. ljeta kada je profesor, tada još učitelj Đuro Vidmarović, zašao u Koljnof iskajući si potomke iz rodnoga kraja.

Četvrtak, 5. marcijuša uvečer, prilikom zadnjega spravišća pred svojim omiljenim slušateljstvom u restoranu Levandi, u seriji predavanj i organizaciji Društva Hrvati, promovirao je svoju najnoviju knjigu pod naslovom *Teme o Hrvatima u Mađarskoj*. K tomu je bila potrebna i ta prirodna znatiželjnost s kom se Đuro Vidmarović obratio prema povijesti i književnosti hrvatskih narodnih manjin u susjedni zemlja. O tom je objavio i mnogo prikazov, člankov i studijov u Hrvatskoj, Sloveniji, Srbiji, Makedoniji, Austriji i Izraelu. Član je Društva hrvatskih književnikov, predsjednik Sekcije za podučavanje hrvatske književnosti izvan domovine, a i član Diplomatskoga kluba kot i Matice hrvatske, a unutar toga i predstojnik Sekcije za povijest. Dovidob je objavio šest knjig poezije, pet knjig književno-povijesnih temov i knjige s prevodi. Uza to je još i zabavni predavač ki još i suhe povijesne činjenice zna spakirati u odredjenu dozu humora. I vjerojatno zato su tri večere dugo rado i s oduševljenjem hodočastili u Koljnof, još i iz Austrije, stari poznaniki, prijatelji. Gdo je došao u Koljnof, prvi večer je mogao poslušati referat o hrvatskoj povijesti, drugi večer o pokojnom, dugo vrime i koljnofskom farniku Pavlu

Horvatu, vedešinskom skromnom bardu, čije Molitve i pobožne pjesme su jur i širje poznate u Hrvatskoj. Treći večer je posvećen Hrvatom u Ugarskoj, pri kom je visokocijennjeni gost govorio o iskustvi, spoznaji povijesnoga svidoka ki je sam na vlašći strošak već od četrdeset ljet neumorno putovao u Ugarskoj, skupljao na terenu podatke, i razgovarao s ljudi, jer komunikacija i povjerenje u takovom djelovanju su takorekuć strogi zakoni. Tom entuzijazmu su plodi brojne studije, članki, knjige, i zavolj široke palete bi sad samo spomenula nedavno objavljenu pjesmaricu pokojnoga Židanca Ivana Horvata, antologiju Pjesništvo Gradišćanskih Hrvatov, prevedenu na esperantski jezik, a isto tako je proučavao i jezik i bogatu narodnu književnost karaševskih Hrvatov. Gradišćanskohrvatske teme 1. i 2. su daljnje litinje iz našega žitka s Vidmarovićevoga peršonskoga kuta, a 1988. ljeta je uredio i izbor iz poezije Mate Meršića Miloradića, pod naslovom *Hrvat u Gradišću*. Bilo je ovde riči o teškom nastradanju Gradišćanskih Hrvatov poslije raspada Austro-Ugarske Monarhije, kako su Čehi Hrvate u Moravskoj prisilili da ostavu svoja rodna sela i naselili ih u stotinu drugih naselj. U Slovačkoj sve do demokratskih promjenov nisu smili Hrvati iskazati svoju narodnosnu posebnost, danas u tri-četiri seli se trudu sačuvati to što se da još sačuvati. Za situaciju Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj je rekao sljedeće: – 1974. ljeta bio sam živi svidok *Željezne zavjese* ka je spričila normalnu komunikaciju med Hrvati iste te zajednice. I zato sam si dobar dio života posvetio *Gradišćanskim Hrvatom u Ugarskoj* jer su i pod teškimi uvjeti sačuvali svoj identitet. Tako da nisu im dali učiti i koristiti gradišćanskohrvatski književni jezik, prepovidani su im bili dijalekti. Jadni ljudi u Koljnofu, u školi nisu smili po koljnofski, onda su morali silom prilik srpskohrvatski, južnoslavenski, hrvatskosrpski se učiti, što je rezultiralo dvostruku

Dva stari znanci i prijatelji. Sliva profesor Đuro Vidmarović i Franjo Pajrić st., bivši školski direktor u Koljnofu

asimilaciju, madjarizaciju i srbizaciju kroz jezik. Da dugo vrime je bila uz granicu vojna zona da se ovde nije išlo i izlazilo kako se komu htjelo, tomu je posljedica da su mladi bižali iz takve situacije. Iz povijesti skok u književnost, spomenuti su gradišćanski pjesniki ki su stvarali na svojem dijalektu, kot Mate Šinković ki je uprav ono ljetu umro kad je profesor igrom slučaja zašao u Koljnof, o Ferdu Sinkoviću, takaj Koljnofcu, ki je pak prošao u Austriju, i u Pinkovcu je zakapan, nastavljajući red sa Lajošom Škrapićem, Matildom Böles, Juricom Čenarom, Antonom Leopoldom, Pavlom Horvatom sve do Mate Meršića Miloradića, za koga smo doznali uprav na ovom predavanju da je ne samo najveći gradišćanski pjesnik nek i začetnik cijele hrvatske dijalektalne poezije, pokidob je on počeo pisati 1903. ljeta svoje jačke. „Svi ti naši ljudi su na neki način prošli političku kalvariju, ali su povijesne veličine jer su sačuvali materinsku rič. Gradišćanski Hrvati u Ugarskoj, nažalost, nisu imali institucionalne uvjete, dok u Austriji su imali ipak neke udruge. O sudbini manjin u ti ideološki polarizacija u ovoj knjigi isto morete štati kot i o zničanju hrvatskoga školstva u Ugarskoj, a i o tom kako je prekinuta 1962. ljeta i kičma narodnosnoga života. Uza to su dodatno ovde i statistike, aktuelne teme, kritičke analize pravno-političkih položajov” – je rekao autor najnovije publikacije od 500 stranic, u koj su studije, članki, književni prikazi kot jedan presjek kroz Vidmarovićev rad od trideset ljet. Uz zahvalne riči, organizator dr. Franjo Pajrić, ujedno i predsjednik Društva Hrvati, je najavio, prema velikom interesu publike, i ubuduće će nastojati prirediti ovakove znanstveno-poučne sastanke.

-th-

Više od tristo gostiju i sudionika na velikoj godišnjoj zabavi

Budući da nema dovoljno pokladnih subota da se mogu održati sve zabave u Bačkoj, a da istoga dana ne bude i više, već tradicionalna bunjevačka prela prelaze i u korizmeno vrijeme. Zsigurno je najveća godišnja priredba bunjevačkih Hrvata u Čikeriji tradicionalno Bunjevačko prelo koje svake godine okuplja velik broj gostiju, i mladih i starih. Kao i svako prelo, i ovo čikerijsko više je od obične zabave, veliko okupljanje, iskazivanje osjećaja o pripadnosti bunjevačkohrvatskoj zajednici. Rekao bih da sve ono što je nekada bilo uobičajeno i svakodnevno, a danas polako pada u zaborav, obnavlja se, njeguje te čuva i predstavlja barem godišnje jedanput na prelima.

Tako je bilo i ove godine kada se u suorganizaciji mjesne Hrvatske manjinske samouprave i domaćega KUD-a «Rokoko» u subotu, 7. ožujka, u mjesnom Domu sela u Čikeriji okupilo više od tristo gostiju i sudionika prigodnoga kulturnog programa. Nije to bilo samo prelo, nego i hrvatska kulturna večer s cjelovečernjim programom. Ujedno je proslavljen i Dan žena, koji se slavi 8. ožujka.

Na ulazu svim gostima nudila se rakija i druga žestoka pića, a već pred početak slobodnih mjesta u dvorani nije bilo. Tako je to u Čikeriji svake godine, a uspješnosti prela svojim organizacijskim radom pridonose članovi hrvatske manjinske samouprave i KUD-a «Rokoko».

Kao što je uobičajeno, prelo je počelo stihovima najpoznatije prelijske pisme (Nikola Kujundžić, Na prelo 1879) «Kolo igra, tamburica svira», koju su zajednički otpjevali sudionici prigodnoga programa.

Predsjednik Hrvatske manjinske samouprave *Miloš Pijuković*, ujedno glavni organizator prela, pozdravio je okupljene goste, sudionike programa i posebno uzvanike: konzul geranticu Generalnog konzulata u Pečuhu Vesnu Njikoš Pečkaj, predsjednicu Bačvanskog ogranka SHM-a Angelu Šokac Marković, načelnicu sela Eriku Bugán Neszvecskó te predsjednike hrvatskih samouprava i druge goste. Nakon prigodnih riječi uslijedio je kulturni program u kojem su sudjelovale gostu-

Dječja skupina
KUD-a «Rokoko»

juće i domaće folklorne skupine te orkestri. Program je otvorio i zaključio domaći KUD «Rokoko» sletom bunjevačkih plesova, a plesao je i baranjske šokačke plesove. Zatim je novopokrenuta dječja skupina prikazala bunjevačke dječje igre i plesove u pratnji već stalnoga pratećeg orkestra, Tamburaškog sastava «Orašje» iz Vršenje i Mohača. U nastavku je Hrvatska izvorna folklorna skupina iz Budimpešte u pratnji Tamburaškog sastava «Prekovic» iz Tukulje izvela splitske i bunjevačke plesove, te bunjevački svatovac.

Nakon dvosatnoga programa povedeno je i zajedničko veliko kolo, a u nastavku večeri za dobro raspoloženje pobrinuo se TS «Orašje», pa je zabava potrajala do zore. Do Uskrsa više neće biti zabave, a onda sve kreće ispočetka.

S. B.

Nakon Kačmara, ove je godine Hrvatska izvorna skupina iz Budimpešte nastupila i u Čikeriji

Članovi domaćega KUD-a «Rokoko» (u pozadini) i gostujuće Hrvatske izvorne skupine iz Budimpešte zajedno su izveli najpoznatiju prelijsku pjesmu u pratnji tamburaških sastava «Orašje» i «Prekovic».

Domaći KUD «Rokoko»

Dobit će svoj ured

Hrvatska manjinska samouprava u Letinji još uvijek najvažnijom zadaćom smatra učvršćenje učenja hrvatskoga jezika u mjesnoj osnovnoj školi – reče predsjednik Vilijem Lukač, stoga samouprava najviše programa organizira za djecu koja uče hrvatski jezik. Osim toga pokušava se uključiti i u programe grada. Cijeneci rad Samouprave, gradska je samouprava ponudila manjinskoj samoupravi ured. Na poticaj manjinske samouprave, lanske školske godine započelo je podučavanje hrvatskoga jezika u letinjskoj osnovnoj školi. Prijavila su se 93 učenika, i učili su jezik u pet skupina, tjedno jedanput u okviru kružoka. Taj se broj za tekuću školsku godinu smanjio na polovicu, no, po svemu sudeći, ta djeca i njihovi roditelji odista žele naučiti jezik i redovito pohađati nastavne sate Marije Čerčić. Još preko ljeta za najmarljivije učenike Samouprava je organizirala čitalački tabor, zajedno s kaniškom manjinskom samoupravom. To je bila prava prigoda, kada su se roditelji i djeca hrvatskog podrijetla družili i zahvalili na radu manjinske organizacije. Također za tu djecu organiziran je izlet u glavni grad Hrvatske, kako bi se upoznali ljepote i znamenitosti grada Zagreba i okušali svoje znanje jezika pri kupnji sladoleda ili bombona. Učenici su uzvratili pomoć manjinskoj samoupravi na Hrvatskome balu, kada su ponudili program na hrvatskome jeziku: pjevali i plesali su pomurske pjesme i plesove, recitirali na hrvatskome jeziku. Naravno, ni ovaj put nije izostao poklon manjinske samouprave. Osim što manjinska samouprava potpomaže učenje jezika u mjesnoj školi, pokušava nuditi programe i za hrvatske obitelji. Svake godine organizira Hrvatski piknik na obližnjem jezeru u Tolmaču (Kistolmács), izlet u neko poznato mjesto. Lani su posjetili vodopad Mira u Celju (Mariazell). Ove su godine pribivali na «Lakovnom četrtku» i na fašniku u Pustari. Manjinska samouprava surađuje i s gradskom samoupravom, pokušava se uključiti u gradske kulturne programe i, ukoliko može, potpomaže civilne udruge; tako je lani potpomagala društvo za civilnu zaštitu, knjižnici je kupila Hrvatske kalendare i dala izraditi svoje simbole: grb, zastavu, manje privjeske. Grad je manjinskoj samoupravi obećao da će dobiti svoj ured u kojem će moći primati goste, skladištiti svoju administracijsku građu.

Predsjednik manjinske samouprave Vilijem Lukač raduje se poticaju Hrvatske državne samouprave u svezi sa zapošljavanjem jednog koordinатора u regiji, stoga podupire udruženje manjinskih samouprava jer, kako kaže, dobro mu dođe bilo kakva pomoć u obavljanju manjinskih zadataka.

beta

Rukometni kup „Ormánság”

Dana 28. veljače ove godine, već devetnaesti put, u šeljinskoj Osnovnoj školi „Géza Kiss” priređen je međunarodni rukometni turnir za dječake 7–8. razreda osnovnih škola. Na natjecanju je sudjelovalo pet momčadi, među kojima je jedna stigla iz Đakova. Nažalost, Grubišno Polje se nije odazvalo.

Utakmice su se odvijale na visokoj razini, razlike između pojedinih momčadi bile su neznatne, što se pokazalo i u malim razlikovnim rezultatima. Mnogobrojna i oduševljena publika stvorila je nezaboravni ugođaj, za cijelo vrijeme neumorno je navijala za svoj tim. Osim toga, taj je turnir omogućio da se stare športske, bratske veze ojačaju, a nove se rađaju, uspostave, kao npr. između šeljinske i đakovačke škole. Turnir je i ove godine bio veoma uspješan, što je dokaz da i nadalje trebamo svake godine, kao i dosad, organizirati to natjecanje.

Turnir je ove godine osvojila đakovačka momčad. Drugo je mjesto pripalo momčadi Osnovne škole „Kanizsai” iz Šikloša, treće VSE iz Pečuha, četvrto nogometašima Osnovne škole „Géza Kiss” iz Šeljina, a peto momčadi Osnovne škole „János Nemes” iz Etinja (Hosszúhetény).

Treneri, nastavnici izabrali su i najbolje igrače, tj. najbolju ekipu turnira. U taj najbolji tim dospjeli su:

Bence Bajnai (golman) iz Šikloša
Mario Perković i *Robert Selec* iz Đakova
Péter Sztárai iz Šikloša
Robert Lengyel iz Etinja
Barnabás Borsós iz Pečuha
Dávid Tóth iz Šeljina.

Na kraju turnira nagrade je predala ravnateljica naše škole gđa Orlovics.

Robert Ronta

„Tak su rekli kuma Dora, kaj se vino piti mora“

Ovogodišnja, deveta u nizu, izložba vina u Sumartonu okupila je 24 izlagača s 40 uzoraka vina iz sumartonskih Kamanovih gorica, Velikog polja i Bečehela. Prema objavljenim rezultatima ocjenjivačkog povjerenstva, pet vina osvojilo je zlatnu, 12 srebrnu i 17 brončanu diplomu, a četiri uzorka dobilo je priznanja. Nagrada «Najbolje sumartonsko vino» u kategoriji crnog vina pripalo je *Atili Trojku*, a u kategoriji bijelog vina *Stjepanu Međeriju*.

Dodjela diploma

*Atila Trojko (slijeva)
i Stjepan Međeri*

Jest da je izložba vina već deveti put organizirana u Sumartonu, no u okviru Udruge prijatelja vina Sumartona tek po drugi put. Društvo je utemeljeno 2007. g. i okuplja vinogradare iz mjesta i one koje imaju vinograde u «sumartonskim goricama». Od samog osnutka broj članova gotovo se udvostručio i sve više mještana se trudi da bolje i podrobnije se pozabavi uzgojem vinove loze odnosno izradbom kvalitetnog vina.

– *Dosada izložba vina u Sumartonu bila je objavljena i za vinogradare okolnih mjesta, čak je bilo i iz Hrvatske i Slovenije –* reče Lajoš Vlašić, predsjednik Udruge – *no ove smo godine odlučili da ćemo organizirati samo za vinogradare koji uzgajaju lozu u našim vinogradima ili su Sumartunci i uzgajaju negdje drugdje. Pozitivno smo iznenađeni jer broj natjecatelja se povećao, i sretni smo što ima i nekoliko mladih koji su dobili volju za izradbu dobrog vina.*

Druga prijatelja vina cijele godine prati rad vinogradara, organizira usavršavanja, daje informacije o novim metodama, ustrojava vinske ceste i po Hrvatskoj, a u krugu članstva proslave se i običaji koji se vežu uz vino: Vincekovo, Martinje i drugo.

Na natjecanje mogli su se javiti samo oni proizvođači koji su svoje vino proizvodili od svojega grožđa. To pravilo doneseno je stoga da dobiju naglasak sorte koje uspijevaju u tome kraju.

Svečano vrednovanje popratio je i prigodni program. Pjesme vezane uz vino izveli su članovi mjesnoga mješovitog zbora i tamburaši.

Zoltan Šimon, predsjednik Udruge vinogradara pokraj Mure i Kerke, koji je sjedio među redovima ocjenjivačkog suda, obrativši se vinogradarima, napomenuo je da samo od dobrog grožđa se može napraviti kvalitetno

vino, pa neka ubuduće pripaze na to. Obavijestio ih je na koji način se može dobiti potpora za sadnju novih sorta.

Dr. József Brazsil, predsjednik ocjenjivačkog suda, inženjer vinogradarstva, dao je nekoliko stručnih savjeta kako treba čistiti bačvu, jer često neraskuženo bure uzrokuje nekvalitetno vino.

Najbolja vina imali su Đula Novinić, Jože Hohl, Atila Trojko, Stjepan Mihović i Stjepan Međeri. Njima je uručena zlatna diploma. Naslov «Najbolje vino Sumartona» pripalo je vinogradarima Atili Trojku (za crno vino) i Stjepanu Međeriju (za bijelo vino).

Atila Trojko još je vrlo mlad vinogradar i prvi put je bio na natjecanju:

– *Na Velikom polju imamo gorice, oko šest tisuća trsova. Tata mi je bolestan, pa sam ja morao preuzeti njegove poslove u vinogradu, tako mama i ja radimo zajedno. Mama kopa, ja kosim, prskam, a u podrumu ja radim sve. Još sam početnik, ali želim to naučiti, uvijek gledam na internetu što je aktualno, pitam starije ljude. Lani sam se učlanio u Udrugu i sada sam imao prvi put berbu. Mislim da je to i sreća da sam ja dobio ove nagrade jer ja još tako dobro ne znam kako se pravi vino, još nemam toliko iskustva, ali sam vrlo ponosan. To mi daje snagu da dalje radim u vinogradarstvu. Inače mi je lijepo biti članom Udruge, više puta skupa dođemo, kušamo vina, razgovaramo i malo se i veselimo.*

Beta

Dan žena u Katolju

Svake se godine i u našem selu održava Dan žena. Ove je godine on proslavljen malo kasnije, 14. ožujka, ali s tim većim uspjehom. Uzrok kašnjenja bila je zauzetost orkestra.

Oko 18 sati okupljale su se žene u domu kulture, gdje su nas čekali muškarci.

Pozdravni govor održao je Tomica Trubić.

Zatim su polaznici vrtića i školarci svojim recitacijama čestitali Dan žena. Nakon programa muškarci su nas nudili finim pićem, jelom i kolačima. Dakako, kolače smo pekli mi, slavljениce. Svaka se žena trudila da njezini kolači budu što ljepši i bolji.

Svatko se dobro osjećao jer kolo se vilo sve do pola noći. Nitko nije ni pomislio na polazak kući.

Videći da i na selu ima sadržajnog života, ne samo u gradu, postupno nam se priključuju i oni ljudi koji su ovdje kupili kuće. Znaju da ih rado zovemo i čekamo te da nisu isključeni iz našega života.

Eto, tako smo slavili Dan žena.

Guganka

Zlatni danci 11 – život i djelo(vanje) Nade Iveljić

U organizaciji Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera, Filozofskog fakulteta Osijek i Filozofskog fakulteta Pečuh, u Osijeku na Filozofskom fakultetu 2. i 3. travnja održava se Međunarodni znanstveni skup Zlatni danci 11 – život i djelo(vanje) Nade Iveljić. Na skupu se želi osvijetliti i vrednovati književno djelo(vanje) spisateljice Nade Iveljić s književnopovijesnoga, estetskoga, teorijskoga i metodičkoga gledišta u okviru hrvatske i svjetske književnosti. Teme skupa jesu Trolist hrvatske dječje priče – Sunčana Škrinjaric, Nada Iveljić i Višnja Stahuljak; koje mjesto u hrvatskoj književnosti pripada Nadi Iveljić, prostor njezinih priča, likovi, pejsažni opisi, baština u pričama, kritika o djelima, jezik priča Nade Iveljić, njezina djela u nastavnim programima i čitankama, metodički pristup tim djelima, itd.

Sjednica Skupštine Euroregionalne suradnje

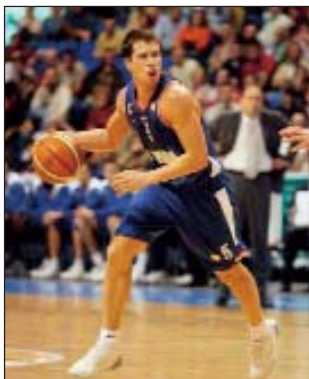
Dunav–Drava–Sava

Na dnevnom redu sjednice, koja je održana 12. ožujka u Osijeku, bili su: Izvješće o radu Euroregionalne suradnje Dunav–Drava–Sava između dviju skupština, Nacrt proračuna unutar Euroregionalne suradnje Dunav–Drava–Sava za 2009. godinu, Prijedlog odluke o visini članarine u Euroregionalnoj suradnji Dunav–Drava–Sava i Prijedlog za izbor predsjednika i dva člana Nadzornog odbora Euroregionalne suradnje Dunav–Drava–Sava. Nakon skupštine, s početkom u 12 sati, desetu obljetnicu svoga osnutka Euroregionalna suradnja Dunav–Drava–Sava obilježila je skupom pod nazivom „Euroregionalna suradnja Dunav–Drava–Sava – deset godina poslije“, u okviru kojeg su predstavljeni temeljni dosezi ostvareni na području Euroregije u proteklih deset godina. Euroregionalna suradnja Dunav–Drava–Sava međunarodna je organizacija županija i kantona, gradova, njihovih sjedišta te gospodarskih komora s područja Republike Mađarske, Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine, osnovana potpisivanjem Statuta u Pečuhu 28. studenoga 1998. godine.

Iz športa

Vaterpolo – Euroliga

Dva hrvatska kluba u četvrtzavršnici

Unatoč porazu od Pro Recca, 9 : 8, u posljednjem kolu Eurolige, dubrovački Jug CO kao drugoplasirani skupine A izabrio je četvrtzavršnicu. Kao drugoplasirana momčad četvrtzavršnice izabrala je i zagrebačka Mladost koja je u posljednjem kolu skupine B protiv Budvanske rivijere u gostima odigrala 6 : 6. Šibenik NCP nije uspio plasirati se u četvrtzavršnicu jer je u skupini C zauzeo samo treće mjesto, a u posljednjem je kolu na domaćem bazenu poražen od Primorca 17 : 7. U skupini D četvrtzavršnicu je izabrio i mađarski Vasas iz Budimpešte, a ZF Eger završio je na trećem mjestu. Najuvjerljiviji bili su srpski Partizan (skupina D) i grčki Olympiakos (skupina C), bez poraza i samo s jednim neodlučenim. Tako su se u četvrtzavršnici našla dva hrvatska i dva crnogorska kluba (Jadran CKB, Primorac) te po jedan talijanski (Pro Recco), srpski (Partizan), grčki (Olympiakos) i mađarski (Vasas).

Hajduk pobjegao Dinamu na dva boda

Pošto je u 23. kolu hrvatske nogometne lige na Poljudu pobijedio protiv Zagreba s 2 : 0 (Kalinić 45 + 2/11 m, Andrić 54. min.), splitski je Hajduk pobjegao na dva boda prednosti drugoplasiranom Dinamu iz Zagreba, koji je u Maksimiru odigrao tek 0 : 0 s Osijekom. Ostali rezultati: Slaven Belupo – Cibalia 1 : 1 (Maras 30. min., Čuljak 90. min.), Šibenik – Inter 4 : 0 (Zec 2, 23, 29. min., Rodić 12. min.), Rijeka – Croatia Sesvete 3 : 2 (Anas Sharbini 4, Budicin 51, Cerić 55; Položani 46, Vojnović 75. min.), Vartesk – Zadar 0 : 0.

Kvalifikacije za EP u malom nogometu Hrvatska bez završnice

Izabranici Miće Martića ostvarili su dvije pobjede, protiv Latvije 2 : 0, te Bosne i Hercegovine 3 : 2. Premda joj je bio dovoljan ne-

odlučni rezultat, hrvatska malonogometna reprezentacija nije uspjela plasirati se na Europsko prvenstvo koje će se održati sljedeće godine u Mađarskoj jer je u odlučujućem dvoboju u Ostravi poražena od domaćina Češke s 3 : 2. koja je bila preprekom i prije dvije godine u Splitu, pobijedivši 5 : 1.

Kvalifikacije za EP u muškom rukometu Hrvatska s dvije pobjede skočila na drugo mjesto

U kvalifikacijama za EP u muškom rukometu u skupini 4 Hrvatska je s dvije uzastopne pobjede skočila na drugo mjesto. Pošto je u prvom kolu poražena na gostovanju u Mađarskoj, 18. ožujka pobijedila je Slovačku u gostima s 30 : 26, a zatim u Osijeku i Grčku s uvjerljivih 32 : 20. Preostali susreti: 9. lipnja Finska – Hrvatska, 13/14. lipnja Hrvatska – Mađarska, 17/18. lipnja Hrvatska – Slovačka, 20/21. lipnja Grčka – Hrvatska. Na EP u Austriji plasirati će se prva i druga reprezentacija skupine.

Košarkaška regionalna NLB liga Cibona u poluzavršnici protiv Hemofarma iz Vršca

Unatoč porazu u posljednjem kolu regionalne lige na gostovanju u Domžalama kod Heliosa, 76 : 73, Cibonini košarkaši ipak su osvojili drugo mjesto. U poluzavršnici na završnom turniru, koji će se održati od 16. do 18. travnja u Beogradu, igrat će protiv Hemofarma iz Vršca. Ovakav rasplet, čime su izbjegli beogradski Partizan, mogu zahvaliti igračima podgoričke Budućnosti koja je u posljednjem kolu savladala Crvenu zvezdu sa 64 : 62. Nakon dramatične završnice, Gordić je u posljednjem napadu kod vodstva gostiju sa 62 : 61 pogodio tricpu, čime je Crvena zvezda pala na četvrto mjesto, a u poluzavršnici igrat će s Partizanom, miljenikom turnira. S.B.